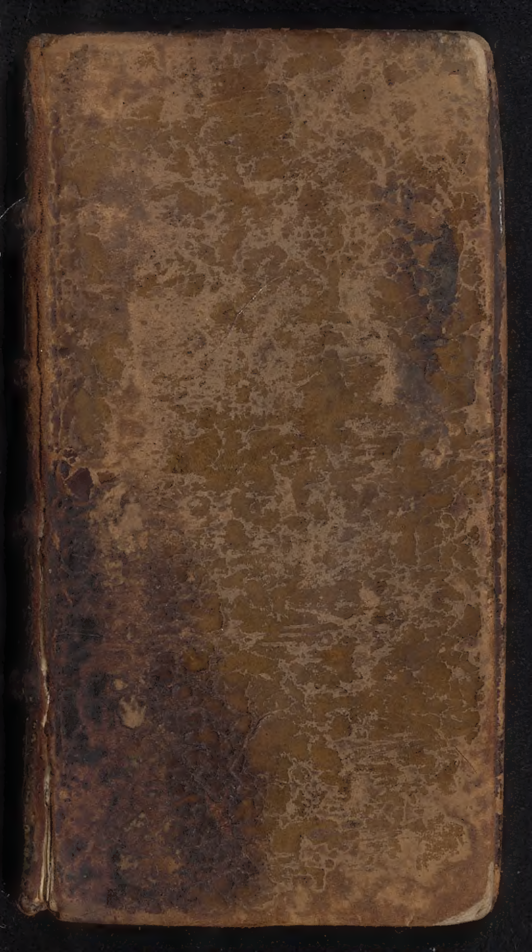

j. B. keijnoogen

H. DREXELII.

S. J.

ZODIACUS CHRISTIANUS

Seu

Signa XII. Divinæ

PRÆDESTINATIONIS

Totidem Symbolis
Explicata,

OPERUM
TOMUS VI.

COLONIÆ,

Apud BALTHASAREM
ab EGMOND.

M DCC XV.

ZODIACVS CHRISTIANVS locupletatus

Seu

Signa XII Divinæ PRÆDESTINATIONIS

Totidem Symbolis explicata

Ab

Hierem. Drexelio
e Societate IESV

COL: AGRIPPINÆ
Apud Cornel: ab Egmond.
CIↃ.IↃC.XXXIIII

Illustrissimo Principi ac Domi-
no, DOMINO

JOANNI

Comiti in Hohenzollern, Sigmaringh & Voringen; Domino in Haigerloch, & Wehrstain: Sac. Rom. Imperii Camerario hæreditario: Cæl. Majest. & Serenissimo Bavariæ Duci ac Electori à Consiliis secretis, ejusdem Supremo, & Præfecto Aulæ, & Camerario.

EDitionem priorem Zodiaci Christiani, Illustrissime Princeps, nomini tuo sacravi: hanc tertiam eidem consecro, idque lubens merito. Gracilis est hic libellus, & forma quam ante, gratior, re auctior & emendatior. De humanissima tua benevolentia nil licet ambigere, quin ea, hoc etiam quantumcunque tenue obsequii genus, prono affectu prosecutura sit. Seneca ad Liberalem Æbucium: Neminem unquam vidi, ait, tam benignum, etiam levissimorum officiorum æstimatorem. Idem ego de Te, Illustrissime Princeps, jure affirmem. Nimirum

Sen. l. 5. de benef. c. 1.

ea maximorum virorum indoles est, ut donantis tenuitatem humanitatis suæ opulentia non gravatè locupletent. Neque enim nesciunt mores pauperum, qui cum nequeunt offerre thura, lac ferunt, aut idem etiam sæpius donant: istud ego hic facio. Revertor igitur ad Illustrissimam Celsitudinem tuam, & hoc Prædestinationis arcanum, coram Serenissimo Electore Maximiliano, & Serenissima conjuge Elisabetha explicatum, denuo in tuas manus trado, tuis prius auribus acceptum. Atque hac ratione Zodiacum Illustrissimi Nominis tui tutela defensum, in publicum reduco. Monachii, die Beatissimæ Virginis ab Angelo salutatæ.

Anno M. DC XXV.

Illustrissimæ Celsit. Tuæ

Obsequentissimus cliens

Hieremias Drexelius, è Societate JESU.

LECTORI S.

HAbes, Lector, XII Signa divinæ Prædestinatiois, è SS. litteris & SS. Patribus, successivo studio collecta, & memoria juvanda, totidem symbolis assignata. Permisi quidem antehac, rogantibus amicis, Zodiacum edi de his ipsis Prædestinationis signis: sed extemporalem illam & tumultuariam scriptiunculam: nunc abolitam cupio & expunctam. Per te id liceat, mi Lector, obsecro: & abjecto priore illo Zodiaco, hunc non tantum correctiorem, sed & altero tanto auctiorem substitue. Et hoc tibi speculum sume quotidie inspiciendum. Tuum hic erit considerare, quot in te Prædestinationis signa deprehendas: an omnia, an nullum: unum, an pauca. Ex quo proinde facilis erit conjectura, cui libro, Vitæ an Mortis, tuum nomen sit inscriptum. Supremo Mundi die, hi libri etiamnum clausi, aperientur. Et qui non fuerit inventus in libro Vitæ scriptus, mitteretur in stagnum ignis. Hi vero quorum nomina scripta sunt in Cælis immensum gaudebunt & æternum.

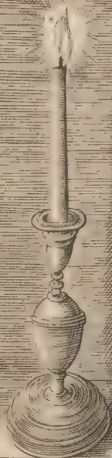
Apoc. 20. Luc. 10.

LECTORI Typographus.

SYmbola Zodiaci Christiani suis quæque locis, ex adverso Signis præposuimus, majoris commoditatis & ornamenti gratia.

SYMBOLVM. I.

Lux interna.

Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen ſemitis meis.
Pſal. 118.

PRIMUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLUM I.

CEREUS ardens, Ardente cereo designatur *Lux interna*, quæ beneficia Dei, vanitatem mundi, vitæ brevitatem, peccatorum cœnum, voluptatum omnium vanescentes umbras sic ostendit, ut, qui hæc videre incipit, cælum jam suspiret & exclamat cum regio vate: Sitivit anima mea ad Deum fortem, vivum; Psal. 41.
quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Multi dicunt, quis ostendit Psal.
nobis bona? signatum est super nos 4. & 88.
lumen vultus tui, ô Deus, & in hoc vultus tui lumine ambulabimus.

I. Habemus magistrum intra nos, lumen rationis, quod liberalissimus Deus, à suomet vultu derivatum, in meliore hominis parte collocavit. Hoc lumen non tantùm à bestiis nos secernit, sed Deo jubet esse similes. Hoc lumen menti humanæ impressum, indelebilis est concio, qua identidem monemur: *Faciendum alteri non esse, quod nobis ab aliis fieri nolimus*, ab altero enim sperandum, quod alteri fecerimus; qua mensura mensi Luc. 6.
fueritis, remetietur vobis. Proinde nec vi nec dolo, neque bona neque pudicitiam aliorum temerandam. Hoc

lumen & creata omnia, & ipsum nobis (sub velo tamen) monstrat creatorem Deum, habentem omnia, perfectum, beatissimum, æternum, ipsum sibi cunctisque sufficientem, principium & medium & terminum, qui lucem habitat inaccessam, qui operibus & muneribus tam amabilis, quam potens, cujus idem sit & VELLE & FACERE: qui totus misericordia sit & bonitas; idem tamen sanctus, severus, incorruptus, inadulabilis judex; idem totus justitia; qui forma & magnitudine nobis sit inenarrabilis, cui nihil simile nec videamus, sed nec suspicari aut conjicere possimus visuros: præ quo venusta omnia & pulchra, merissimæ sint tenebræ & vilis umbra: quæ quidem amabilissima & summa pulchritudo, nihil sibi gratius habeat quam *amari*. Hoc idem lumen, nostri nobis conditoris ostendit opera, alternum diei noctisque imperium, oculeam stellatamque cæli majestatem, longissima solis lunæque itinera, fiorulentum terræ gremium, spatiosissimos fluminum errores, tremendum maris dominium, animalium nationes, proventus fructuum: quæ omnia non manibus nec labore ullo fecerit Deus, sed quia voluerit hæc fieri, facta sunt omnia.

Hoc quoque rationis & fidei lumen supremam hominis felicitatem in eo sitam commonstrat, si suo se opifici quam maxime assimilet homo, gratum

tum namque semper esse omne quod est simile: certum enim imagini nil fieri posse meliùs, quam si exemplari suo sit quam simillima, & hoc demum etiam futurum, sed aliis in terris, in orbe alio, in regione vivorum. nondum apparuit, inquit Ioannes, 1 Joa.
quid erimus; scimus, quoniam cum 3.
apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Ex affulgente hoc lumine, è cogitatione tali ingens existit in voluntate lætitia, spes sese in altum attollit, magnus in Deum calensque affectus consurgit. quid enim dulcius, quàm seipsum vivam infinitæ pulchritudinis imaginem circumspicere; scire, suo se exemplari esse charissimum? quia vero non omnibus hoc lumen ita liberaliter affulget, beatus David, non eandem etiam omnium esse lætitiam expertus, de prærogativo hoc munere Psal. 4.
sibi plurimum gratulatur, &: Signatum est, inquit, super nos, lumen vultus tui Domine: dedisti lætitiam in corde meo, non in corde omnium, sed in meo, eorumque qui à te, ô bonitas, prædestinati sunt ad vitam: ideo in hoc lumine vultus ambulabimus, & in nomine tuo exultabimus tota die, læti, emersisse nos è tenebris, ut quotidie magis ac magis in sanctissimæ voluntatis tuæ notitia erudiamur, & arcaniorem in dies tecum ineamus amicitiam. Beati sumus, ô Israël, quia Baruc.
quæ Domino placent, manifesta sunt c. 4.

nobis. Iobus, cum ei omnia è terra, è cælo adverſarentur, hujus tamen luminis jucunde recordatus: Splendebat, ait, lucerna ejus ſuper caput meum, & ad lumen ejus ambulabam in tenebris. Ergo vos, inquit Eccleſiaſticus, qui timetis Dominum, deligite illum, & illuminabuntur corda veſtra. Lux veſtra in tenebris orietur, & requiem dabit vobis Dominus ſemper, & implebit ſplendoribus animas veſtras, quod ſi deflexeritis à Deo, Ægyptiis undique tenebris involvemini. Nam error & tenebræ peccatoribus concreatæ ſunt.

Job. c.29. Eccleſ. c.2. Iſ. c. 58. Eccleſ. c. 11.

II. Talia, inquit divinus Spiritus, dixerunt in inferno hi, qui peccaverunt. quænam illa? neque enim otioſa videtur aut inutilis curioſitas, noſſe, quæ apud inferos loquantur damnati. quæ apud exteras nationes, in regum palatiis, in principum curiis agantur, avidi audimus: ſcire, quæ, apud inferos fiant, ſi non ingratum, multo minus erit inutile; præſertim cum hæc non incerta ſit, uti plerunque rerum novarum narratio. qui ergo damnatorum ſermones ſunt? *Ergo erravimus à via veritatis & juſtitiæ lumen non luxit nobis. Ergo erravimus.* hæc quidem conſequentia eſt, ſed ubi antecedens? *Venite & fruamur bonis, quæ ſunt: vino pretioſo & unguento nos impleamus, & non prætereat nos flos temporis. coronemus nos roſis antequam marceſcant;*

Sap. c.5. Sap. c.5.

cescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. Ad prata se invitant; quid amplius facerent boves & vaccæ? En, istud est *antecedens*, quod fecerunt in mundo, *consequentia* primum facta est in inferno. Heu, pessimi dialectici! ubi enim antecedens posuerunt, ibi & consequentiam debuissent subjungere: *Venite, fruamur bonis quæ sunt.* mox fuisset concludendum: *Ergo erramus.* nam aut in hac vita pœnitendum, aut ardendum in altera; pœnitendum hîc est, non sine fine peccandum; cruces jam cogitandæ non deliciæ; certandum hîc est, alibi triumphandum. *Ergo erravimus:* consequentia bona est & vera, sed nimis sera: *& justitiæ lumen non luxit nobis.* Et quodnam hoc justitiæ lumen? Si justitia est, uti legumlatores volunt, jus suum cuique tribuere, justitiæ quoque munus erit debitam rebus omnibus æstimationem non negare. illud ergo animi lumen, quod cuivis rei congruam assignat æstimationem, justitiæ seu intelligentiæ lumen meritò dicetur. Et hoc est, quo se caruisse damnati queruntur. generosa vina dignoscere corollas capiti, epulas ventri seligere, per vireta delicias sectari, hæc quidem omnia exactè sciverunt; sed hæc eadem deliciis æternis nequaquam esse præferenda, suaviter nescire voluerunt. pudendas & breves oblectatiunculas tanti fecerunt, ut præ illis omnia beatorum gaudia

non magni viderentur esse pretii, vitia sua, suas epulas, Veneres, rosas suas tam temere amarunt, ut audacter spernerent ipsas etiam cælestes delicias, adeo chara fuit illis peccandi libertas, ut vilis esset omnis *æternitas.* Sed hæc est iniquissima rerum æstimatio: contrarium docet intelligentiæ lumen, quod unam & unicam summi vult æstimari *æternitatem*, vili pendi
Ps. 35. cetera omnia. *Ergo erravimus?* Res ipsa loquitur: *Ergo justitia lumen non luxit nobis?* Nimis jam certum est. Multi sunt, qui nolunt intelligere ut bene agant. Voluntaria sed blanda semet ignorantia decipiunt; omnem viam non bonam ingrediuntur. Ex horum numero & *vos* fuistis: noluistis intelligere ut bene ageretis. Ergo clamate jam, & ululate miseri: hæc vestra per totam æternitatem erit cantiuncula: *Ergo erravimus, ergo justitia lumen non luxit nobis.* hic inferorum psalmus est, hæc eorum flebilia carmina æternùm ploranda.

III. Attendite Christiani, & missos
Baruc. c. 1. cælo radios ne excludite: det Dominus virtutem nobis, & illuminet oculos nostros, hoc intelligentiæ lumine immisso, facile cuivis patet, non pluris faciendos esse homines quam Deum, nec divitias quam conscientiam, nec pluris humanum quam divinum favorem: sed nec voluptatem quamcunque cælo præferendam, nec fluxa

fluxa hæc æternis esse anteponenda. Et vere non habet (ait Chrysostomus) quod super terram amet, qui cælestem dulcedinem degustavit.

Hoc intelligentiæ lumen bonus Deus Augustino liberalissime voluit allucere: Admonitus, inquit, redire ad meipsum, intravi in intima mea, & vidi qualicunque oculo animæ, lucem Domini incommutabilem; qui novit eam, novit æternitatem. Et inveni me longe esse à te in regione dissimilitudinis. Ab hoc intelligentiæ ac justitiæ lumine non multum discrepat lumen devotionis, de quo D. Bernardus: Roga, inquit, dari tibi devotionis lumen, diem serenissimam & sabbatum mentis, in quo tanquam emeritus miles in laboribus universis vivas absque labore, dilatato nimirum corde currens viam mandatorum Dei, ut quod prius cum amaritudine & coactione tui spiritus faciebas, de cetero cum dulcedine peragas & delectatione. ad idem invitans nos regius psaltes: Accedite, inquit, ad eum, & illuminamini: gustate & videte, quoniam suavis est Dominus. amœnum hoc cordis lumen est, & plena voluptatis flammula, quæ Deum homini majorem in dies atque majorem ostendit. Ad hoc lumen in humano pectore accensum, quotidie crescit (res mira) incrementi omnis incapax, immensus Deus.

Lib. 1. conf. c. 10.

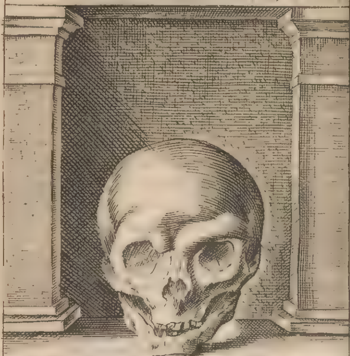
Serm. 3. de circũ. Domi.

Psal. 33.

SE-

SYMBOLVM. II.

Promptitudo ad mortem.

Coarctor autem e duobus: desiderium habens dissolui, et esse cum Christo

ad Philipp. Cap. 1.

SECUNDUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM

SYMBOLUM II.

CRANIUM seu CALVA, qua declaratur *animus ad mortem quamcunque illam semper paratus.* Et Vos, inquit Christus, similes estote hominibus expectantibus Dominũ suum quando revertatur à nuptiis, ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei. Pulsat Dominus, inquit Gregorius, cum per ægritudinis molestiam mortem vicinam esse denuntiat. cui confestim aperimus, si eum cum amore suscipimus; aperire pulsanti judici non vult, qui exire de corpore trepidat, & videre illum, quem contempsisse se meminit, judicẽ formidat: qui vero spe & operatione securus est, pulsanti mox aperit, vocari se gaudet, & ob futuri præmii gloriam vel inter lacrymas hilarescit. quin ergo dissolvi cupimus & esse cum Christo; multo id melius, quã si prolongetur noster hic lugubris incolatus. Non potest male mori qui bene vixerit, nec bene mori qui vixit male. Et quid illud est, quod nobis eripi adeo formidemus? vita quid est? nisi ludibriorum scena & mare miseriarum. quacunque veharis navi, aurea an argentea, gemmea seu lignea assilientes fluctus non declinabis,

Hom. 13 in Euan.

Phil. 1. Ps. 119.

Augustin. de doctr. Christ.

bis, in adversantes scopulos sæpius impinges, in periculosis vadis crebrius obhærefces. beatus ille qui mare hoc transiit, beatus qui enavit, & jam in portu est, quod si quis ad mortem ante feros annos perveniat, non magis conqueri debet, quam qui cito navigavit.

Quid ergo mortem, laborum finem, præmiorum auspiciũ metuamus? hoc judicium à Domino omni carni prioribus sæculis nemo evasit, sed nec futuris evadet ullus: quotquot antecesserint, omnes sequentur; ad hanc legem nati sumus, & eo imus quo eunt omnia: mors, omnibus est finis, multis remedium, probis etiam votum; iis certe qui ad vitam prædestinati sunt: mors omnium dolorum & solutio est & terminus, ultra quem mala eorum non exeunt, insaniæ foret, optimi Domini decreto resistere, ac tributũ nolle pendere quod pendunt omnes, libertatemque ambire, quæ nulli conceditur. Altior est Theologia Christianorum, quæ vitam in patientia, mortem habere novit in desiderio, Cygnus; si Solino credimus, in vita gemit & tristatur, in morte lætatur & canit. itidẽ electi faciunt, dum vivunt, gemunt; cãtant in morte, æternũ in cælo lætaturi. ita octogenarius ille olor cecinit Simeon: Nunc dimittis servum tuum in pace. Et cur lamentemur ruente tuguriolo nostro; scimus quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissol-

Solin. de mirabi-lib. mundi.

Luc. 2.

2 Cor. 5.

dissolvatur, quod ædificationem ex Deo habeamus, domum non manu factam, sed æternam in cælis.

I. Et quis è rigido strato non surgat promptius? ii solum cunctantur, qui inplumeo calore mollius foti, difficulter deserunt calentem nidum. ægre tibi est in hac vita? ergo non invitus, puto, transibis ad meliorem. bene tibi est? ergo maturum omnino est ut mox finias, ne te prosperitas, uti multos, præcipitet sera quidem sed gravi ruina. Non ergo timendum est, inquit Tertullianus, quod nos liberat ab omni timendo. longum Deus adimit tormentum homini cum vitam ei concedit brevē. ideo generosus martyr Cyprianus, audita Valeriani Imperatoris contra se sententia, *Thascium Cyprianum gladio animadverti placet*, elatis cælo manibus & oculis: DEO GRATIAS, respondit, *qui me à vinculis hujus corporis dignatur absolvere.* Miratur Ambrosius, quosdam, cum moriendum, extrudi velle potius è suo carcere quam educi, &c. Quid, inquit, est in mundo & vita hac, nisi pugna cum ira, libidine, gula? Ejusdem animi Chrysostomus: Quid inquit, dicis homo? ad regnum vocaris, ad regnum filii Dei, & oscitabundus es totus, ac desidum more scalpis ad torpes? Si namque singulis diebus vel in mille mortes insiliendum esset, an non omnia ferre oporteret? atqui

Lib. de bono mortis.

In c. 1. ad Coloss.

principatus gratia nihil non faceres cum vero consors futurus sis regni Unigeniti Dei,non objicies te vel mille gladiis, non insilies in ignem ? at tu luges etiam quod abiturus hinc es,& præsentibus libenter immoraris, plus æquo corporis curam agens. quidnam hoc est ? & mortem etiam horrendum quid esse putas. Horum vere caussa sunt deliciæ & vitæ remissio,alioqui qui vitam vivit acerbam, avolare quoque vellet & ab hac vita liberari. ita idem nobis evenit, quod pigrescentibus avium pullis, semperque in nido hærere cupientibus, sed quanto diutius hæserint,tanto redduntur imbecilliores: Nidus quidam est præsens hæc vita ex festucis & luto compactus. etsi magnificas mihi ostenderis ædes,etiam ipsas regias auro multo & lapidibus pretiosis splendidas ? nihil tamen illas ab hirundinum nidis putabo differre. Ingruente namque hieme sponte sua cadent omnia.

Ita sit prorsus, Chrisostome, auree orator: cadunt tandem omnia, & nos cum ipsis, plerunque hoc ipso tutius quo citius. hinc gratulatur Sapiens, Raptum esse justum, ne malitia mutaret intellectum ejus. hinc & Angelus mori timentem increpans: Pati, ait,timetis,exire non vultis,quid faciam vobis ? Fidem resurrectionis non habet, qui ad meliora non festinat. Si domus ruinam minetur, nonne prompti ex ea migramus ? si navis inter

inter procellas periclitetur, nunquid animo toti ſumus in portu? mundus hic ingentibus ubique ruinis fatiſcit, ubique fluctus & procellæ: quin ergo portum cogitamus, quin migramus ad patrem? ubi nos charorum turba expectat, de ſua ſalute ſecura, de noſtra ſollicita. O beati mortui qui in Domino moriuntur, quia in Domini ſinu quaſi morientes conquieſcunt & ſic quieſcendo ſuaviter in mortem obdormiſcunt. ita Stephanus inter ipſos ſaxorum nimbos, in tanto lapidantium tumultu & fremitu, obdormivit tamen in Domino. Ita Lazarum amicum ſuum Chriſtus obdormiiſſe dixit. ita & Moſes ſervus Domini mortuus eſt jubente Domino, & ſicut mater infantulum brachiis ſuis indormientem deoſculatur, & ſic in lectulo taciturna molliter reponit, ita ſunt qui dicant, ſcripturæ ſenſu, Moſen ceu dormientem infantem à Deo per oſculum & amplexum in ſinu Abrahæ quaſi in lectulo collocatum. Nimirum, cum dederit dilectis ſuis ſomnum, ecce hæreditas Domini. Ter beati ſunt hi mortui: amodo jam dicit Spiritus ut requieſcant à laboribus ſuis, opera enim illorum ſequuntur illos, tanquam famuli ſuum Dominum, filii ſuum patrem, nobiles ſuum principem; ſequuntur uſque ad tribunal Dei, deducunt & comitantur uſque ad ſupremam Dei curiam, quo ſolum nobiles hi famuli intromittuntur. quiſquis

Apoc. c. 14.
Act. c. 7.
Ioan. c. 11.
Deut. c. 34.
Pſal. 126.
Apoc. c. 14.

quis ergo ad vitam prædestinatus est mortem ut optimum naturæ inventum prædicat, cum non alia via illuc se perventurum sciat, & quia ejusmodi homo nunquam non paratus est mori, sic secum ipse ratiocinatur.

II. Quid mori trepidem? iter patrum imo omnium latam tritamque semitam ingredior, quid solus ego mihi nescio quid aliud malim? libens faciam, quod facerem etiam nolens: scio, quicquid fit à volente, fit levius, & desinit esse necessitas, cum accedit voluntas. Sed nec tergiversandi causam habeo, cum esse desino, quod invitus fui, mortalis, ideo corpus hoc accepi ut redderem, & ideo reddam, ut denuo recipiam cum fœnore. hactenus à conspectu Dei mei detentus sum per mortales has moras, quibus illi vitæ meliori præluditur, nam lux ista quam velut extreman multi reformidant æternæ natalis est, veniet iterum qui me in lucem reponat dies, & ideo æquissimo animo, rediturus exibo. ô quam lætus amplectar diem, qui meo me domicilio assignet; qui me hinc ereptum, & omnibus laqueis exutum restituat paradiso! In multis me reum non nescio, sed misericordia tua, ô mi Domine, Oceanus est & immensissimum mare. In hunc ego me Oceanum, in hoc mare præcipitabo, cum me voluerit mors de hoc vitæ colliculo dejicere. sic unico mei

ipsius

ipsius in sinum misericordiæ jactu, omnes vitæ molestias abrumpam. & utinam mors nullas in via moras nectat: quandocunque veniat, volentem me inveniet, & paratum quiescere. non sic odi quietem, ut respuam malorum ferias. Et cur non potius tunc gaudeam, cum vitam hanc miseriarum innumerabilium officinam licebit claudere, mortis & fortunæ jugum excutere, diem ordiri nulla nocte finiendum. Felix nuncius cum me Rex meus vocaturus est, & ex hoc carcere liberaturus: multa faciam solutus, quæ vinctus nullo unquam studio didicissem. Avicula, aperta cavea non ejicitur, sed evolat, sic ego in apertas illas & cæruleas plagas libens emigrabo, vitæ jam pridem satur. De loco mortis meæ, de tempore nil angor penitus. faciat ille qui me fecit, quicquid vult. *Voluntas* illius unica mihi vitæ mortisque est regula: nil mali ab eo aut acerbi metuo, qui ipsa est bonitas. Et nonne in figuli manu est, vasculum levi rota effingere, & idem frangere? Vasculum ego sum à magno illo Figulo: quid querar si qui me finxit, velit frangere, imo refingere & ex misero reddere beatum? vivere me vult? quandiu vult, volo. vult me mori? nullas mortis inducias nec ad momentum posco. initium meum & finis ab illo sunt, quicquid ille immiserit, excipiam non libenti tantum; Philip.
sed & hilari fronte: mihi vivere c. 1.

 Chri-

Christus est,& mori lucrum. Amo te, ô mi amantissime Deus, cupioque ardentius amare; hac amoris flamma cor meum penitus liquefiat: nihil extra te me beat. Et quando, mi Deus, & quando ad te hinc evolabo? sequor te, benigne parens, sequor, & eo promptius cum propius ad te vocas.

III. Ita sentit, qui alibi vivere, & cum Christo esse cupit: neque istud novi quid est, Nam sicut medicus, inquit Theophylactus, cum videt ægrum fastidire cibos & pharmaca, prior ea ipse sumit, ut ægrum ad eadem sumenda inducat: ita Christus prior ipse gustavit mortem, ut eam gustare non horreat Christianus. Cur jam, mi Christiane, etsi natura timidus sis, & mori te sentias, non priorem illum, quem loquentem audiisti, æmuleris, & intrepido ac fidenti animo tu quoque in has voces erumpas: Calicem
Psal. salutaris accipiam & nomen Domini
115. invocabo: calix iste amarior quidem est, illum tamen bibit ipse meus Servator & ex cruenta cruce eundem mihi exhauriendum propinavit. Calix iste fatale mortis poculum est, quod Christus sponte, quod omnes omnino homines perhauriunt inevitabili necessitate; cur ego hoc solus recusem? quisquis cœpit vivere, desinere debet, ut denuo incipiat, & quidem illam vitam quam nunquam desinat. quid ergo

go tibi vis vane timor, quid revocas damnosa mæstitia? calicem quem dedit mihi Pater, quem Christus mihi miscuit,& ipse bibit,non vultis & bibam illum?mortalis ego sim, & mori non didicerim?Cum apud Alexandrum Macedonem gravius decumbentem aliquot male anxii amici, Philippum medicum de veneno porrigendo insimulassent,Rex Philippum cum parata potione ad se venientem sic excepit: altera manu amicorum illi literas porrexit, altera pharmacum ab illo accepit: dumque medicam potionem ori admoveret,oculos in Philippi vultu defixit,si quas forte in illo,ob commistum toxicum, conscientiæ notas deprehenderet: cum egregiam in se medici fidem è facie disceret,intrepidus porrectum poculum perhausit. ita & ego faciam: poculum quod me in quietem & longiorem somnum daret, JESUS meus,medicus & Servator meus mihi temperavit, & porrexit ebibendum: ego, dum illud exhaurio, oculos ab hoc meo medico non demittam; vultum meum firmabo in crucifixi Domini mei vultu, in quo summum in me amorem inscriptum legam,simulque constans & imperterritus hunc calicem perhauriam qui tanto plus habet salutis, quo plus amatoris.Ita,mi Christiane, mors ipsa cum venerit, facile vincitur, si prius quam veniat, semper cogitetur, nunquam timeatur.

SYMBOLVM. III.

Frequens Sacramentorum confessionis et cōmunionis usus

Hic est panis de cælo descendens, ut si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ioan. 6.

TERTIUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLUM III.

AVREA EVCHARISTIÆ HIEROTHECA. Qua exprimitur, *Frequens Sacramentorum, Confeßionis & Communionis usus.* Olim erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis. Observatum est autem luculenter, quo magis hic Ecclesiæ primævæ mos intepuit, eo magis ardor spiritus, charitatis ignis, sanctitas omnis refrixit. Hîc omnes cacodæmonis astus & conatus mirifice desudant. Hoc agit, hoc laborat impigre veterator, ut à frequenti Eucharistiæ usu quam plurimos retrahat. Et quos ille non ponit obices? quæ non fingit impedimenta? quot obstacula molitur? nunc fidei dubia ingerit; ubi non auditur, fucatam reverentiam persuadet, aut majorem in ea re gustum, si rarius fiat, nunc plurimorum consuetudinem in exemplum trahit, qui etjam boni Christiani sint, licet hîc infrequentes: modo sermones hominum & dentes opponit, modo molem negotiorum. jam inusitatas evagationes animi, angores conscientiæ, jam inimicitias & alterna inflammat odia. huic aridam reddit mentem, & ab omni cælesti sensu exsuccam, isti

Act. c. 2.

præparationem efficit moleſtam, difficilem, tædio plenam, in alium totos variarum cogitationum exercitus immittit, ut vel ſic viam intercludat ad divinum hoc epulum: ſunt, quos neſcio quo religionis prætextu decipit, ut ſaltem differant, quod non cenſent omittendum. ita mille fucos facit & tricas tricis nectit malignus impoſtor; ita de die in diem confeſſionis & communionis ſacramentum differtur, ita mora moræ nectitur, propoſitum propoſito adjungitur, & dies alius poſt alium conſtituitur, ita hebdomades eunt & menſes & anni, cum ad Chriſtum non niſi rariſſime, & fere inviti ac coacti venimus.

Luc. c. 14. I. Et cœperunt ſimul omnes excuſare, hic villam emit, hic boves; iſte uxorem duxit: nemo vacat, cum ad Chriſtum veniendum. palliolata hæc eſt & honeſta titulo, ſed re non parva inſania. Et cur nec ad horulam quidem, curas villæ, boves præſepi, uxorem fornaci relinquimus, & nos ea agimus, quæ ſalutis noſtræ ſunt? ſi ad colendos agros, aut ad vineas paſtinandas vocaremur, eſſet cur dormire mallemus quam fodere, at juſſi diſcumbere, & una cum Chriſto convivari, nec alium cibum quam Chriſtum ipſum ſumere, quod fuga tam agreſti nos ſubducamus, hoc demum dementiæ eſt inſignis aut impudentiæ. Deum iratum ſi fugeremus, Adami nepotes

nepotes nos fateremur,ſed Deum miſericordem & placatum, Deum vocantem & ad paratiſſimam cæleſtiumque deliciarum pleniſſimam menſam ſuaviſſime invitantem ſic aversari, hoc ferarum eſt non hominum. Sed ut excuſationes noſtræ ſuos habeant colores,culpam & torporem noſtrum non fædis aut illicitis præteximus, non furta aut adulteria cauſſæ noſtræ, ſed honeſtiſſima quæque obtendimus,quid enim mali,conjugium inire, rem familiarem curare, pecora aut prædia emere?& quid vero in his, mi homo, boni eſt,ſi nos hæc avocent à ſummo bono, ab animæ ſalute? ſic curandum eſt corpus, ne peſſum eat animus;ſic emenda eſt villa,ne perdatur cælum. Ad cœnam magnam vocamur, tantiſper ſeponenda ſunt cetera omnia, dum adſumus vocati: quieſcant interim & villa, & boves, & uxor, negotia cuncta curæque ſileant, dum nos in cœna hac magna, cum Angelorum rege loquimur. at nos eò ſæpe impudentiæ progredimur, ut non vereamur: *Non poſſum venire.* Verius diceremus: *Nolo venire* ita pergite, mei Chriſtiani,ita vobis Deum conciliabitis. Ah, miſerabiles & nemini quam nobis metipſis damnoſiores! Algemus & ignem fugimus, ægri ſumus & medicum ſpernimus, cum tanto magis medico egeamus, quo minus ægros nos eſſe ſentimus: nimirum cepas & allium

Gen. 3.

ore

ore patulo inhiamus, fastidimus suavissimum Manna. Edixit olim Deus
Exod, c.16. per Mosen, colligeret Manna populus per singulos dies, solo sabbato feriaretur. & nos nostrum habemus Manna, idque longe præstantius; illo frui licet dum vivimus, & usq; dum mors nobis sabbatum indicat. Sed & hîc patrissamus miseri. Adam, ait Gerson, è ligno vitæ edere noluit cum potuit: jure punitus est; non potuit cum voluit. sic & nos dum possumus, adeo contumaciter nolumus, ut ad aliorum convivatorum mensas, alio qui promptissimi confluamus, solum ad hanc divinam Christi mensam, non nisi ægre & raro pertrahamur. sic in nullo ferme quam in salutis nostræ negotio somniculosius agimus; in ceteris alacres, hîc pigramur. Ad
Prov. c.6. formicas Deus pigritiam nostram ablegans: Vade, inquit, ad formicam ô piger, & disce sapientiam. illa cum naturæ ductu præsciat, cibos hieme non posse colligi, æstate quærit, quæsitamque annonam servat hiemi. hoc & nos studiosius deceret facere. Immortalitatis alimoniam proponens Christus: Si quis manducaverit, inquit, ex hoc pane, vivet in æternum. Ad æternam hanc vitam prædestinati, quamdiu mortis hiemem non superarunt, vitalem hunc cibum assidue quærunt. Et hoc ipse voluit qui dedit sanctissimum istud Sacramentum, non tantum adorandum sed & man-

manducandum, ut cibum: cibo identidem repetito vitam tuemur corpori, alioquin ab insito nobis calore consumendi; cibo etiam frequentius sumpto animæ servanda est vita, aliter ab impuro concupiscentiarum æstu pessime depascendi. ideo D. Innocentius monet: Cavendum esse, ne, si nimium hujus Sacramenti sumptio differatur, mortis periculum incurratur. idem omnino monens D. Hilarius: Timendum est, inquit, ne diu abstractus à Christi corpore, alienus remaneat à salute: qui peccare quieverit, communicare non desinat. Sed hoc ipsum est quod volumus, hæc nostra sunt impedimenta: communicare potius desinimus, quam peccare cessemus, hanc potius mensam vitamus, quam petulantiam nostram; ad sanctos castosque mores nec sic quidem suavissime duci sustinemus. serpenti olim, Deos nos fore mentienti credidimus, nunc Deo nos in se mutandos affirmanti vix fidem habemus. promittit Christus, qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo. audimus promissum, at lentissime credimus. præcipit Christus hoc faciendum in mortis suæ memoriam, nec dubium quin eam velit esse quam creberrimam: præceptum nobis videtur æquum, sed, contra quam Christus voluit, non credo exequendum. Suadent omnes Sancti Patres, hanc mensam

Joan. c. 6.

menſam frequenter accedere; conſilium illorum non diſplicet,ſed prævalet conſuetudo noſtra. Prælucent tot pii homines exempli ſui facem; videmus, non ſequimur.

II. Si, quoties Euchariſtiam quis ſumit, toties mille numûm aureorum adjiceretur auctarium,ſuaſoriis verbis nil opus foret amplius, rationes has aureas nemo non caperet, arcenda eſſet multitudo non accerſenda, heu humanam cæcitatem! aurum cernimus, & capimur; latentes Euchariſtiæ theſauros quia non conſideramus,ſpernimus. Arenularum pauxillulum eſt omne aurum, ſi huic gemmæ conferatur; pretium illius nemo ſatis æſtimaverit. Euchariſtia peccata leviora delet,graviora cavet, impetus animi vitioſos enervat,intelligentiam illuſtrat,voluntatem incitat,conſcientiam exhilarat,contra cacodæmonem armat; in adverſis ne deficiamus roborat; in proſperis ne cadamus adjuvat, in meliore tramite ut progrediamur confirmat.Euchariſtia dat pignus futuræ gloriæ,& cum eo ſimul mortis contemptum, cœli deſiderium, affectuum moderationem,vitiorum horrorem, virtutum amorem, ſui ipſius victoriam, in recte cœptis perſeverantiam.

Sed animus,inquis,mihi aridus, vanus, frigidus, immundus eſt; non audeo accedere. Aut nulla hæc eſt excu-

ſatio aut mala, eoque minus differendus acceſſus, quo magis es talis. Immundus es? accede, Euchariſtia fons eſt puritatis. æger es? medicina eſt, & certiſſimum omnium animi morborum antidotum. Eſuris? en panem angelorum. Letali torpes gelu? ne differ, hic ignis eſt. tui te hoſtes exercent? ne diffide, hîc panoplia & armamentarium eſt inſtructiſſimum. triſtis es & mœrore conſumeris? hîc vinum eſt quod lætificat cor hominis. delicias quæris? nuſquam veriores ſunt, quam in hoc epulo, quod delicias præbet etiam regibus. Patriam adſpiras? en viaticum: pretioſior tibi datur viatica cœna ad cœlum tendenti, quam Eliæ ad montem Horebum eunti Quod ſi ſanguinis fluxum ſtetit illico, Chriſti veſtis vel tacta tantum, quid Chriſti corpus non poterit? Sed indignus ſum, inquis, qui toties paſcar tam divino cibo, nec dignam adverſus illum reverentiam exhibere poſſum. Obſecro, Chriſtiani, pigritiam noſtram reverentiæ nomine ne coloremus: Melius eſt ex amore accedere, quam ex timore abſtinere, inquit D. Thomas. D. Ambroſius, verba Domini, *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*, de Euchariſtia interpretatus: Si quotidianus, inquit, eſt panis, cur poſt annum illum ſumis? accipe quotidie, quod quotidie tibi proſit. Sic vive ut quotidie merearis accipere: qui enim non meretur quotidie accipere,

Par. 1. q. 80. a. 10. ad. 3.
l. 5. de Sacra. c. 4.

lib.4. de sac. c. 6. cipere, non meretur post annum accipere. Si enim quotiescunque (inquit loco alio) sanguis Christi effunditur, in remissionem peccatorum effunditur, debeo semper illum accipere, ut mihi peccata dimittantur; qui semper pecco, semper debeo accipere medicinam. Gennadius Massiliensis. Quotidie lib, de dogm. Eccles. c.53. inquit, percipere Eucharistiam, nec laudo nec vitupero, omnibus tamen dominicis diebus communicandum suadeo & hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit, quæ præcipi posset facilior præparatio, quam affectum ad flagitia ponere, hoc est, deinceps Deum odisse nolle. certe nimis illiberalis est in suum conditorem, qui hoc pestilenti ad turpitudinem affectu carere non vult in gratiam sui conditoris. His talibus non immeritò iratus paterfamilias: Dico vobis, inquit, quod nemo virorum illorum gustabit cœnam meam. quid ais Domine? illimet ipsi sunt, qui cœnam tuam gustare nolunt, & id tu eis in contumaciæ supplicium statuis? ita prorsus, id quod ipsi volunt sit ipsis in pœnam & pessimum eorum velle, sit ipsis in supplicium. Cum gravi fame laboraret Samaria, & Elisæus vilissimam annonam lib. 4. Reg. rei frumentariæ propediem futuram promitteret, unus è regiis satrapis ut vanum hoc vaticinium irridens: Si nubes, inquit, prægnantissimæ frumento pluant, nunquid ideo farina tam vilis erit pretii? Cui Elisæus: Videbis, inquit,

inquit, oculis tuis, & inde non comedes: omnia ex ordine ſunt facta. Multorum hodieque pœna hæc eſt, vident divini panis abundantiam, ſed inde non comedunt. videbis, frigidiſſime Chriſtiane, ſub re divina panem hunc in altum attoli, ſed inde non comedes; videbis per plateas ad ægros deferri, ſed inde non comedes; videbis plurimos illo in templis refici, ſed tu inde non comedes: excluſus es ab hac menſa, quia teipſum excluſiſti.

III. At vero prædeſtinati, velut germani Dei filii, hoc pane diu carere. graviſſimam patris iram interpretarentur, ita nullam illius fruendi occaſionem negligunt, non enim neſciunt quam benigne providentiſſimus Deus cunctis animantibus ſuum cuique cibum pararit, aquilis aves, leonibus feras, equo avenam, bovi fænum, gramen ovibus, ceto piſces, homini panem è terra, ſi qui hominum velint eſſe filii, panem è cœlo, hunc illi cœleſtem, hunc filiorum, hunc Angelorum panem, magno deſiderio, ſubmiſſa reverentia, ardente affectu ſumunt creberrime, maluntque pie impudentes filii quàm malè verecundi hoſtes videri. Ex horum prædeſtinatorum numero ſi quem Chriſtus in magna hac cœna ſic alloquatur: Attende quid timôre tui pro te fecerim. Spinas in capite meo numerabis, non item dolores alios in cor-

pore ; Flagella & clavi corpus meum ſauciarunt, at vero cor meum injuriæ innumeræ. Ipſam pæne mortem pro te paſſus ſum in horto, angores me prius flagellarunt quam milites. Tuum jam eſt cogitare, quid hoſtes fecerint, cum etiam amiciſſimi læderent. ſcis, in quam duro lectulo pro te mortem obierim. Amor meus (ut diſceres, quantus fuiſſet) acerbiſſima omnium & ignominioſiſſima morte defungi voluit, ſed ignominioſior illa crucis & acerbior reperiri non potuit. En, pro te mortuus ſum, & millies pro te mori non recuſaſſem. Tu vero pro me quid patieris? ſi vis ut meus in te amor ſit perpetuus, fac ut ſit mutuus, amantem te ama. Ego te amavi ad mortem, ad crucem uſque, & quouſque tu me amabis? Quis prædeſtinatorum illorum non ſinceriſſimis infuſus lacrymis reſpondeat? Etiam ad mortem uſque, ô mi amantiſſime Domine, etiam ad ipſam uſque crucem te amabo, ſi ſic tibi placeat. Et quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te, mi Ieſu, ô Ieſu mi ſuaviſſime? quis ego ſum, ut pro te mori ſim dignus; & quis tuus hic eſt amor, ut hæc pati, ut ſic mori pro me, ſine me, ô vita mea, volueris? Hi tales gemitus, caſtiſſima hæc ſuſpiria crebræ communionis, epulatoria ſolent eſſe colloquia; ſic animus Deo ſuo intime unitur.

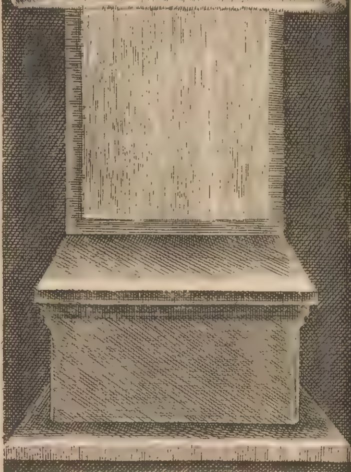
Et idcirco communionem crebram (ut modo ſinceros ea habeat affectus etſi

etsi non ardentissimos) magnum prædestinationis signum ponimus. Verum, quidquid vel libri clament, vel cathedræ, pars magna Christianorum tam gravi malæ consuetudinis veterno premitur, ut nullis piorum exemplis, nullis sanctorum monitis excitari queat, & ad frequentiorem sacramentorum usum permoveri.

O Christiani, quæ glacialis rupes, quod letale frigus pectora vestra constringit, ut sic refugiatis amœnissimum hunc solem? non advertitis, hoc meras esse technas cacodæmonum, qui omnem divini amoris ignem in nobis cupiunt extinctum, ut hoc animi pessimo frigore obrigescentes, vivamus velut mortui, pereamus in sordibus, nec in illam vivorum regionem perveniamus? At qui perseveranter Christum amat, nil magis quam sæpe cum Christo esse desiderat, ut verissime dixerit Cassiodorus: Inaudita est dilectio quæ amicum amat, & præsentiam ejus non amat.

SYMBOLVM. IV.

Renunciatio omnium.

Quæ mihi fuerunt, lucra, hæc arbitratus ſum propter Chriſtum detrimenta

ad Philipp. 3

QUARTUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLUM IV.

ALTARE NVDVM ET DEVELATVM. Per quod ſignificatur *Renuntiatio omnium.* Proclamat Servator noſter : Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Renunciare juſſit omnibus, ſuaſit relinquere omnia. Ita dicat qui Chriſtiani ſanguinis eſt : Pauperrimus eſſe malo quam Dei inimicus; malo bonis omnibus, quam divina gratiâ ſpoliari.

Paupertas multos fecit mercatores non aromatum aut panni, ſed cœli. Simile eſt, inquit Chriſtus, regnum Matth. cœlorum homini negotiatori, quæ- 13. renti bonas margaritas; inventa autem una pretioſa margarita, abiit & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam: mercator iſte non damnum cenſet, ſed maximum quæſtum omnes opes ſuas amiſiſſe: imo certe non amiſit, ſed vendidit, quia pro illis maximi pretii gemmam recepit. reculas ſuas dedit, & Chriſti chirographum acqui-

 ſivit,

ſivit, quo uno erit olim beatiſſimus: aurum contempſit & totum ſibi cælum jam habet oppignoratum: prædiola ſua non deſeruit, ſed paratus erat deſerere, & ampliſſimum ſibi regnum comparavit. Qui margaritam habet, inquit Chryſoſtomus; novit ſe divitem eſſe, etiamſi ignotum illud ſit, cum parvo in loculo margarita recondatur. Certe negotiandi cauſſa vivimus, non otiandi. neque ullus tam rerum egenus eſt, qui hanc gemmarum mercaturam nequeat facere; Nos enim quærit Deus, non ſine nobis noſtra, inquit Auguſtinus. neque vero etiam ullus tam abundans rerum eſt & dives, cui difficile videri debeat, emendis unionibus illis, parvi facere ſua omnia. Mercatus hic non exigit, ut opes amittat, ſed ut paratus ſit, ſi neceſſe, amittere; negotiationis hujus ratio non eſt, ut pecuniam omnem eroget, ſed ut, ſi opus, malit animæ parcere quam pecuniæ, & multo promptius mendicus eſſe velit quam Dei inimicus. non enim animam pro pecunia, ſed pecuniam pro anima deponere convenit, ſeu ſponte largiendo, ſeu patienter amittendo. Et hoc eſſe ſignum prædeſtinationis affirmamus. huc nos non tantum Chriſtiana fides, ſed & ratio ducit.

lib. Euang. qq. in Matth. q. 13.

I. Stilpon capta patria, ereptis liberis, amissa uxore, cum ex incendio publico solus & tamen beatus exiret, interroganti Demetrio, nunquid omnia perdidisset? Nihil, ajebat, perdidi; omnia mea sunt mecum. Idem, amissis omnibus, ausus est dicere Bias: pectore enim illa gestabat, non humeris, nec oculis videnda, sed animo æstimanda. Hoc generosi pectoris nota sit in idololatra, in Christiano certæ *prædestinationis* signum est ad vitam. Ille Christo facit stipendia, qui cum amisit plurima, dicere tamen audet: Omnia mea mecum porto: Deus meus, & omnia.

Sanctissimum virum, Franciscum Assisinatem accepimus, noctes ipsas, quatuor verbulorum horum commentatione & creberrima repetitione, summa cum animi sui voluptate transegisse. Sanctissimum hunc virum liceat imitari, & in omni egestate gloriari: *Deus meus, & omnia.* Alii alia quærant, alia desiderent, aliis oblectentur: unum ego Deum quæro, Deum desidero, Deo meo delectabor, *ô Deus meus, & omnia!* opes aliis & honores, voluptates aliis universas relinquo: Deum ego habeam, & omnia habebo. Totos ego aliis mundos concedo; aureos & gemmeos montes non invideo; exquisitissimas eorum delicias non

 ambio;

ambio; mihi Deus meus eſt omnia. Nihil ita bonum, nihil ita pulchrum aut jucundum eſt, quin ſummum illud, & primum, ac ſupremum bonum, & melius, & pulchrius, ac amœnitate incomparabili ſit jucundius, *ô Deus meus, & omnia!* quam me varia ſæpe accendunt deſideria, quam diverſis quandoque ignibus ardeo, quam multis æſtuo cupidi-
Matth. 17. tatibus? ita ut cum lunatico illo adoleſcente, modo in ignem, modo in aquam rapiar. Sed quænam illa tanta bona ſunt, quæ ego tam anxie appeto? heu vana fluxa, ſæpe turpia, & quæ non poſſunt eſſe diuturna, ſicut ſuum dominum & amatorem vel moriendo prævertant, vel deſerant morientem. Deus meus, amor meus, gaudium meum, & mea omnia, quid tandem eſt quod appetere poſſum, cujus loco non tu mihi ſis, ô Deus, & ſis omnia? mihi cibus, mihi potus, mihi quies, mihi gaudium & voluptas, meus mihi maximus honor eſt Deus, Deus mihi omnia, & plus quam omnia. nam etſi cibis, quos inhio, veſci: Potu, quem cupio, refici: voluptate, quam ardeo, frui liceat: quid tamen iſtud veſci, quid iſtud frui eſt & refici? *Deus meus & omnia*, te frui, à te refici, eſt perfectiſſime recreari, eſt frui omnibus bonis. At interim premit labor, dolor affligit! curæ

curæ diſtrahunt, opes minuunt, fa-
vor ſubtrahitur, vita decreſcit, ho-
mines turbant & exagitant. Nihil Actor. 20.
horum vereor, proclamat Paulus,
nec facio animam meam pretio-
ſiorem quam me, dummodo con-
ſummem curſum meum, neque e-
nim hæc omnia, etiamſi ſimul in-
gruant, mala ſunt, ſi ſummum il-
lud bonum opituletur, Deus: *Deus
meus, & omnia.* tu mihi ô bone
Deus, ô bonitas, in ipſis labori-
bus es queis, in doloribus volu-
ptas, in curis ſecuritas; in pau-
pertate vera es opulentia; tu mihi
ab omni hominum inſultu, propu-
gnaculum es tutiſſimum, tu mihi
quicquid malorum fugiam, es re-
fugium; tu mihi es omnia, quæ-
cunque tandem deſiderare poſſum,
vel optare. Omnis copia quæ Deus
meus non eſt, egeſtas mihi eſt.
quid impuros rivulos ſectemur?
ipſum fontem habemus, eumque
limpidiſſimum: Deum habemus,
omnia habemus, quæcunque habe-
re concupiſcimus. ſi quem pauper-
tas flagellat, ſi cui fortuna iraſci-
tur, minus quidem is gaudet, ſed
& dolet minus: ſuum ab hoc
fortuna repetere non poteſt, nec
alienum mors auferre.

II. Huic tamen eo modo pauperi, felicitate non cedit dives ille, qui cum plurimum bonorum possideat, nihil amat: opes arca claudit, non corde; tristitia nequaquam extinguendus, etsi perdat universa. Nam sine dolore amittitur, quicquid sine amore possidetur: Quæ vero ardenter diligimus habita, graviter suspiramus ablata, ait D. Gregorius Bonum quo quis vere bonus est, nemo invitus accipit, nemo amittit invitus, bonum enim censendum non est quod eripi potest. I nunc, Satan, & tabellarium te finge, nondum omnis patientissimi Jobi familia est extincta, etiamnum vivunt, qui renunciare possint omnibus: Curro ergo, nuncia tali, clama altum: Res tua & pecunia tua omnis est perdita. responsum nunc audi: Nisi ego illam, fortassis illa me perdidisset; jam in via ad cœlum ero expeditior. Exoneravit me Deus, charo quidem sed periculoso pondere, & tutiore posuit loco, damnum non putabo, quod Deus mihi voluit esse remedium. Et cur me frustra & vane affligerem? habui ista tanquam perditurus: nunc ego magis meus sum, cum ista non sunt mea amplius. Auditis Christiani, audis Orciniana vulpes? sic sentit, sic & loquitur, quisquis cælo prædestinatus est, nec unquam tantum

tum bonorum poteſt perdere, quin liberam hanc vocem retineat: Jactura non eſt, ſed verſura, cum lucrum ingens diſpendio levi comparamus, cum terræ glebulis mercamur cælum.

QUIN-

SYMBOLVM. V.

Tribulatio perpetua cum patientia.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. Luc. 5.

QVINTVM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLVM V.

FRVTEX ROSARVM spinis septus undique. Per quem monstratur *Afflictio perpetua, & exercitatio cum patientia.* Abraham Euangelico epuloni in flammis hoc signum opponit: Recordare fili, quia recepisti bona in vita tua, Lazarus similiter mala; in vita tu lætabaris, Lazarus cruciabatur: nunc tu cruciaris, lætatur Lazarus. sic vertuntur vices certa Dei lege. *Patiendum est*, aut *hic*, aut *ibi* in alio prorsus orbe & vere *novo.* Alterutrum nunc mature eligendum; nemo evadit. D. Chrysostomus; Quem videris, inquit, virtutis studiosum, innumeris tamen affligi molestiis, beatum hunc puta, ut qui commissa peccata hîc diluat, & illic paratam habeat mercedem. Orat. 3. de Lazaro.

Impossibile est ut qui malis indixerit bellum, pressuris careat. Nefas est pugilem Dei vacare deliciis, non licet epulari luctantem: luctamen enim sunt præsentia omnia, certamen, bellum, pressura, angustia, stadium: aliud est quietis tempus, hoc ærumnis deputatum est atque sudoribus. Nullus, ubi ad certamen se exuit, unctusque est, requiem quærit. Si enim requiem

quæris,

quæris, cur te exulti? cur libidinibus
Idem. Chrif. Epift. 2. ad Tit. c. 3. ac naturæ bellum indixisti? Nihil horum te perturbet, siquidem illi in quiete, tu in tentationibus vivas. Alioquin erroris damnandum est beati Iacobi
Iac. 1. hortamen: Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in tentationes
Sen. l. de provid. Dei. varias incideritis. Nihil eo infelicius, cui nihil evenit adversi. Argumentum est talem à Deo contemni ut imbellem & ignavum. Amphitheatrum honoris est, inter adversa luctari. Certa beatitudinis tessera est, posse in perpessionibus gaudere, & circumlatrantibus undique malis, hilarem cœlo animum attollere, etsi per genas copiosæ fluant lacrimæ. Scivit equidem Christus nos ingenti ærumnarum acervo locupletes, gaudium solidum, præter spem futuræ mercedis habere nullum, & tamen tanquam beatis:
Matt. 5 GAVDETE, ait, ET EXVLTATE. At nos, quoties vane lamentamur cum affligimur? sæpe puerilem in modum querimur, ac ad omnem pæne ictum trepide expavescimus, nec agnoscimus paternam Dei & medicam manum vulnerantis, cum tamen & pueri sciant, vulnus quod à chirurgo est, medicamentum esse & initium valetudinis. Vt medeatur & sanet, vulnerat Deus, non ut juguler. testis horum beatus Petrus: Si quid
1 Petr. 3. patimini, ait, propter justitiam, beati: hæc est enim gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias,
patiens

patiens injuste. quæ enim est gloria, si peccantes & colaphizati suffertis? sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum. ita & beatus Gregorius: Sæpe contingit, inquit, ut electus quisque, qui ad æternam felicitatem ducitur, continua hîc adversitate deprimatur, à cunctis despicabilis cernitur, & hujus mundi gratia indignus æstimatur: sed tamen ante occulti judicis oculos virtutibus emicat, vitæ meritis coruscat; honorari meruit, despici non refugit; corpus continentia afficit, sola in animo dilectione pinguescit; mentem semper ad patientiam præparat, & erectus pro justitia de perceptis contumeliis exultat.

I. Vere æterna providentia, hominem probum in delitiis non nutrit; experitur, indurat, ibi illum præparat; ita tamen ut simul ei promittat: Cum Is. cap. 43.
transieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaveris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te. Nimirum in undas immittit nos Deus & in flammas, uri sinit & mergi, æstu suos explorat & gelu, sed quos ad vitam prædestinavit, non comburi permittit aut submergi. Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod pote- 1 Cor.
stis, sed faciet etiam cum tentatione 10.
proventum, ut possitis sustinere.

Eximie, si quisquam, de hac prædestina-

ſtinationis nota videtur ſenſiſſe Ludovicus Bloſius, qui pleniſſime affirmans: Non eſt ullum, inquit, certius ſignum divinæ electionis, quam ſi quis afflictionem, vel quicquid adverſorum à Deo immittitur, non tantum non repugnanter, ſed ſubmiſſe atque patienter ſuſtineat, cum homini utilius nihil eveniat quam AFFLIGI. Et hic eſt ille ineſtimabilis gemmæ annulus, quo Deus deſponſam ſibi animam donat. tanti eſt, vel minimam moleſtiam pro Deo perpeti, ut Chryſoſtomus velut decretum proclamet Nihil eſſe melius, quam male pati propter Deum. De torrrente nunc electi bibunt in via, propterea caput exaltabunt in cœlo. Nunc deprimuntur & calcantur, ut olim aſſurgant & extollantur adinſtar palmarum. Vult nos Deus probe ſcire, arduum eſſe bonum, & infinitum quod quærimus pro quo obtinendo laboramus, ut veriſſime dixerit Marcus anachoreta Deus conſcius imbecillitatis noſtræ nemini ſolet magni quid conferre, niſi previa calamitate. Moſen Deo vocanti obtemperantem, & aula egreſſum, glomerata clade invaſerunt paupertas, ignominia, contemtus, inſidiæ regis, pericula mortis, fuga, exilium. Electos Dei cernimus, inquit Gregorius, & pia agere & crudelia pati: hinc ergo colligitur, diſtinctus judex quanta illic feriat diſtrictione quos reprobat, ſi cruciat quos amat. Erras, mi Chr

Inſtit. Spirit. cap. 8.

Hom. 8. in c. 4. ad Epheſ.

Pſal. 109.

Christiane, erras, si cogitas te integrum & non bene contusum, perventurum ad cælum. Circumspice, & videbis, quod plerunque qui ditiores sunt virtutum, locupletiores sint afflictionum: qui vitiis opulenti crebro etiam numis & fortunæ favore. Nimirum pecudes macello destinatæ, liberrime saltant per pascua, aliis in opere sudantibus: sic & homines cœlo assignati, non lasciviunt in pratis, sed hinc illinc gemunt in angulis, adeo ut verissime quoque Ludovicus Blosius ex magni viri ore pronunciet: *Quemcunque Deus potioribus donis exornare sublimiterque transformare decrevit, eum non blande & molliter lavare, sed totum in mare amaritudinis immergere consuevit.*

II. Galenus & Hippocrates retinere docuerunt animam & fovere, Christus odisse docuit & perdere, ita ut quod dixisse fertur Themistocles, omnes olim cœlites sint dicturi: Perieramus, nisi periissemus. plurimis saluti est, perire: revera multi male perierant, nisi à Deo perditi bene periissent. hinc Paulus, cum perditus aliis, sibi tunc maxime restitutus videbatur: Placeo mihi, ait, in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus in angustiis pro Christo: cum enim infirmor, tunc potens sum. Bernardus,

quærendo Deo quasi fatigatus: Circumire, inquit, possum Domine cœlum & terram, mare & aridam & nusquam te inveniam, nisi in cruce: ibi dormis, ibi pascis, ibi cubas in meridie. Igitur Dominum servi sequamur, & brevi molestia cruciatus æternos redimemus. Athanasius ab Juliano Apostata in exilium abire jussus, cum Alexandriæ illacrimantes circa se cerneret Christianos: Bono animo, inquit, estote; nebula enim est, quæ brevi evanescet. Vere nebula solum est, quicquid horroris habet hæc vita, sed nebula brevi dissipanda, per æternam serenitatem. Prisci, si qui ex illis laboriosi, nullum diem volebant esse sine linea: Christiani, quotquot probi ex illis, nullum diem ire cupiunt sine nubecula, ut habeant semper quod amore sui domini patiantur. Jobo cœlum fuit non tantum nubilum, sed & ferreum, & tamen omnem patientiæ speciem, uti Tertullianus loquitur, adversus omnem diaboli vim expunxit, quem non abacti greges, non filii uno ruinæ impetu adempti, non corporis cruciatus à patientia exclusit. Quale in illo viro feretrum Deus de diabolo extruxit? quale vexillum gloriæ erexit, cum ille homo ad omnem acerbum nuncium nihil ex ore promeret, nisi DEO GRATIAS? quid? ridebat Deus. Quid? dissecabatur Satan. hinc omnia

Sozom. l. 5. c. 24.

lib. de patien. c. 13.

omnia duplicia recuperavit. Itaque dum patimur, grandi passu in patriam proficiscimur.

III. Diversæ ad cœlum viæ sunt, tutissima est omnium & certissima, regia via *crucis*. Per multas tribulationes oportet nos intrare regnum Dei. Act. 14.
Et uti vasa figuli probat fornax, sic Eccl. 27.
homines justos tentatio tribulationis: sed in fornace ardet palea, aurum purgatur; illa in cinerem vertitur, illud sordibus exuitur. Fornax est mundus, aurum justi, ignis tribulatio, artifex est Deus. Quod si auro vox sit & sensus, sic loquetur: Quod vult ergo artifex, facio; ubi me ponit artifex, tolero. Ardeat licet palea ad incendendum & consumendum me, illa in fumum abit, ut ego sordibus caream. Videte ergo paleæ, videte & vos qui aurum estis; in eodem igne palea fumat, aurum rutilat; in eadem afflictione improbus blasphemat Deum aut accusat, patiens laudat, & ex ipsis adversis vires sumit, uti ignis qui flatu impetitur & crescit, atque unde extinguendus creditur, inde roboratur. Crescit adversis agitata virtus. Numera mihi ab orbis incunabulis omnes Dei amicos, & in omnibus hanc *Prædestinationis* Sap. 3.
notam reperies. Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se. Abraham exercetur varie & affligitur, Joseph à fratribus venditur, David à filio

iniquissima patitur: Isaias serra medius secatur, Ezechias eliso cerebro per saxa raptatur, lapidatur Hieremias, Michæas gladio feritur, Amos secundum tempora clavo transfigitur, Daniel leonibus objicitur, Naboth saxis obruitur: Elisæus deridetur. Job ulcerosus, etiam conspuitur, Tobias excœcatur, Susanna innocens damnatur. paucos dixi. & quid malorum non subiit Paulus? Apostolorum ceteri flagellantur, crucifiguntur, necantur. Nemini suorum parcit Deus, quem enim diligit Dominus, castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit, omnem, omnem. Omnes enim qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.

Hebr. 12. — 2 Tim. 3.

IV. At hoc habet pro certo omnis qui te colit (ô Deus) quod vita ejus si in probatione fuerit, coronabitur, quia post tempestatem tranquillum facis, & post lacrymationem & fletum, exultationem infundis. Ergo beatus homo qui corripitur à Deo, si enim sustinemus & conregnabimus. Quare nemo flagellari timeat, sed timeat exhæredari. ad hæreditatem æternam flagellis erudimur, ne, dum delectamur in via, obliviscamur quod desiderabamus in patria. Si exceptus es, inquit Augustinus à passione flagellorum, exceptus es à numero filiorum. Noli esse iniquo sen-

Tob. 3. — Job. 7.

ſenſu & puerili, ut dicas: Plus amat pater meus fratrem meum, cui permittit facere quicquid vult, quam me, quia ſi me movero contra ejus juſſionem, flagella invenio. potius gaude ſub flagellis, quia tibi ſervatur hæreditas: illis ad tempus parcit, quos in æternum damnabit. Tanquam per amœna prata ad carcerem venit, qui per præſentis vitæ proſpera ad interitum currit. Obſervant aliqui roſam juxta allium plantatam reddi fragrantiorem. ſuas habet & cœleſtis hortulanus fragrantiſſimas roſas, homines paradiſo deſtinatos. Has ipſe roſas pleranque ſic plantat ut noxiarum herbarum vicinia illis ſit toleranda, quo enim quiſque probior, hoc in eum improborum inſultus audacior; hoc etiam variarum ærumnarum incurſus crebrior. Sic fragrantia roſarum, allii fœtoribus eſt acuenda. Quin & hoc ajunt, roſam quæ per artem ſine ſpinis naſcitur, etiam ſine odore eſſe: virtutum odor, præſertim patientiæ, fragrantia nulla eſt, ubi nulli ſunt rerum adverſarum aculei. Nemo ſane quantum profecerit niſi inter adverſa cognoſcit: nondum ſe noſſe cœpit, qui necdum cœpit eſſe miſer. Noctu lucent ſtellæ, de die latent; ſic vera virtus quæ ſæpe in proſperis non apparet, in adverſis eminet. Nec tam placent cœleſti Domino famuli rebus præ-

S Gre. in Job. 5.

SYMBOLVM. VI.

Auditio verbi Dei.

Audiens sapiens sapientior erit. Prouerb. 15.

clare gerendis, quam adversis alacriter & cum fiducia perferendis: Aquila pullos suos objectu solis explorat, metalla argentarius coticula, Christus famulos suos camino afflictionis. Præ Romanis ergo potiori nos jure dicimus: *Et facere & pati fortia; hoc Christianum est*, nam qua via caput præcessit, hac subsequendum est membris.

SEXTUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLUM VI.

FICUS, Quam Christus in suis concionibus non tantum nominavit sæpius, sed quæ divino verbo jussa comas ponere & exarescere, momento paruit. fidelem diceres divini verbi auditricem, ideo hac designatur *Auditio verbi Dei*. An non illustre hoc Prædestinationis signum ex ore Christi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. eximie id declarans Ambrosius: Quomodo, inquit, possunt verba Dei dulcia esse in faucibus tuis, in quibus est amaritudo nequitiæ? Facile agitur quod libenter auditur. sed illi veri sunt divini verbi auditores, de quibus Servator: Beati,

Joa. 8.

in Ps. 118.

ti, inquit, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Frustra custoditur memoria, quod non custoditur & vita. Sunt qui audita sic retinent ne obliviscantur, hoc tamen agunt vivendo ne corrigantur. Mens prædestinati divina & sacra cupide anhelat, seponi jubet negotia, ludos abrumpi, epulas etiam quandoque deseri præcipit, ad templum, ad concionem urget, nec excusationes admittit, pluvium cœlum non metuit, serenum etiam negligit, aprico & campis, templorum fornices præponit, satagit, audire, nec satiatur auditis. Auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam, quæ utique certior haberi nequit quam è verbo Dei. Quærit anima Verbum, inquit Bernardus, cui consentiat ad correctionem, quo illuminetur ad cognitionem, cui innitatur ad virtutem, quo reformetur ad sapientiam, cui conformetur ad decorem, quo fruatur ad jucunditatem. Animus hoc cibo pastus, quotiescum Hieremia propheta succlamat? Inventi sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est mihi verbum tuum in gaudium & in lætitiam cordis mei. Nam D. Chrysostomo teste, uti esurire signum est valetudinis in corpore, sic amare divina eloquia indicium maximum sanitatis in anima.

Aug. in Ps. 118.

Eccles. c. 3.

Hier. c. 15.

I. Et quis eum credat valere animo qui

qui adversas à veritate aures, ad fabulas laxissime sinit excurrere, & dum in templis vitia verbis castigantur, ille factis domi exercet, &, in piæ exhortationis vicem, vel calicem trahit, vel fritillum & tesseras movet, aut otiosis ambulatiunculis diem imminuit, aut cum canibus agros & silvas pererrat, aut dum concionatur in suggestu sudat, ipse languidissimus dormitator, adhuc dum inter plumas volutatur, nec erubescit somniculosus glis, à sole jam pæne meridiano, in plumeo sepulchro deprehendi. turpe est de Christianis hoc scribere; sed longe turpius Christianos hoc facere. hæc signa non sunt nisi pereuntium: longe aliis noscuntur prædestinati. Factum est autem, ait Lucas, cum turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei &c. Non synagogis aut templo, sed nec civitatis mœnibus hæc audiendi sancta fames coërceri poterat: in camporum amplissimam planitiem sese effundebat. sed nec solitudines horrebant viri fæminæque, modo liceret audire concionatorem eum quem sequebantur quoquò ibat. Nos templis vicini habitamus, & sæpe nec pedem movemus audiendis iis quibus meliores fiamus, nedum ut impransi & incœnati ad solitudines, ad mare properemus; ita fit ut plerumque nihil magis fastidiamus quam divina. hoc ævo sane non desiderantur

Luc. c.5.

qui dicant sed qui audiant: concionatorum satis est, non ita semper auditorum. sexcentas fingimus absentiæ caussas: nec desunt qui audire nolint ideo, ne forte dormientem excitent conscientiam: qui enim se reum novit, etiam se judicem formidat, & tribunal horret propriæ conscientiæ.

Deflevit Hieremias, vias Sionis lugere, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem: non minus viæ ad templa sæpe nunc lugent, dum in viis ad tabernas plauditur. non densæ nimium concursationes fiunt ad auditionem divinæ legis: at si ridiculus histrio novam spectaculi venustatem promittat, si nuptialis pompa per urbem incedat, si nundinalis curiositas alliciat, mox usum pedum recipimus,
2 Par. c. 36. & quicquid oculorum habemus, adferimus; concurritur insolita stipatione. Dei vero nuncii si non ut olim subsannantur, certe parvi penduntur sermones illorum, quod graviter pagina sacra queritur.

Non quidem negandum est, multos esse qui conciones audiant, sed & illud tamen fatendum erit, paucos esse, qui animo desiderent, à concione audita redire emendatiores. Aures habent, manibus carent, audiunt & non faciunt. Non abeunt inde vel tantillo meliores. Sunt qui audiant, ut piæ curiositati non obsistant, alii ut tempus fallant, quidam ne peccent

in consuetudinem: isti ut doctiores fiant non ut meliores, hi ut charos oculos, quos alibi minus commode possent, in templis videant; at isti ut videantur, & aliorum in se oculi convertantur: sunt qui dicentis voculas excipiant in risum aut calumniam; sunt etiam qui confabulaturi, aut certe dormituri accedant, aut aures præbituri, sed jam onustas. Pauci sunt, & ii demum vere probi auditores, qui animum adferunt excipiendis monitis paratissimum, nec aliam ob caussam veniunt, quam ut recedant seipsis meliores: non scholæ discunt, sed vitæ; audiunt utraque aure vincti, nec unquam facile audire desinunt, nisi virtuti jam procliviores. Nemo adeo ferus est qui non mitescere possit, si modo culturæ patientem aurem accommodet. Et Christi oviculæ ab alienis dignoscendæ, cauma seu signum in aure gestant; verbum divinum avide audiunt, & obediunt.

II. Norunt prædestinati quam sollicite monuerit Augustinus: Non minus reum esse qui verbum Dei negligenter audierit, quam qui corpus Christi in terram negligentia sua cadere permiserit. Non ergo tam attendendus est, qui dicit, quam qui dictat, & dicenda imperat Deus. Ego quid sum, inquit Augustinus, nisi cophinus seminatoris? Ille in me ponere dignatus est, quæ vobis spargo. nolite

Hom. 26. in lib. 50. hom.

at-

attendere ad vilitatem cophini, sed ad claritatem seminis, & potestatem seminatoris. Christianus ubique invenit quod discat, semperque proficiat, atque hoc etiam suæ prædestinationis indicium agnoscat, sedere ad pedes Domini, & cum Magdalena audire verbum Dei; neque ob domestica ministeria, nec ob sororis murmura, nec etiam ob amicissimorum avocamenta, ab ore loquentis pendentem avelli posse. Neque vero electionis nota est, audire tantum, sed & meminisse, sed & exequi: quorsum est comedere, si quod comestum, mox indigestum revomatur? in Christi matre maximæ laudis
Luc.2. erat, quod conservarit omnia verba hæc, conferens in corde suo. In corde meo, ait psaltes regius, abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Terræ bonæ conferuntur ii, qui in
Luc.8. corde bono & optimo audientes, verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Nam uti legere, & non intelligere, sic audire & audita memoria non custodire, ferme tantundem quod negligere est. otio abutitur pictor, qui lymphatis coloribus quidlibet in tabella, magno studio pingit, quod mox spongia detergat: sic turpe Christiano est, audire & mox omnium oblivisci. sic meminisse conetur, ut memoria non sit ignava, sed efficax & strenua, quæ fie-

ri urgeat, quod meminit faciendum. Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. SCIVISSE neminem ad cœlum extulit, sed FECISSE; facere autem non vult, qui recusat scire facienda. Fons sciendi purissimus, libri divini. Et quamvis ex eodem divinæ scripturæ fonte diversi hauriant, idque sæpius, nemo tamen unquam poterit totas has opes eruere. Ea est hujus opulentiæ natura, ut quo foderis altius, hoc magis exundent divini sensus; fons est nunquam deficiens. Quemadmodum vero formica pabulum in hiemem æstate sibi colligit, sic Christianus in tranquillo verbum Dei excipit, ut inde in rebus turbidis pascatur. Constat, eos qui hac in re contemptores, sic quandoque puniti à Deo, ut & ipsi sentiant se puniri, & videant alii. Alium ab alio doceri, alterum alteri submitti vult Deus. Sapientissimus erat Rex David, præceptorem in plurimis habebat Spiritum sanctum, probe sciebat adulteria & homicidia esse vetita, & tamen pœnitentiam prius non egit, quam de ea disserentem Nathanem audiit. Christus Paulo è nubibus concionatus est, & tamen erudiendum illum ad Ananiam misit. Cornelio nunciavit Angelus, preces ejus & eleemosynas Deo probari, sed simul ei Petrum à quo instrueretur, monstravit. Reginæ Candaces quæstori

Ioan. 13. Act. 9. Act. 10. Act. 8.

ſtori Iſaiam in curru legenti, non Angelus in præceptorem, ſed Philippus à Deo aſſignatus eſt. Moſes, quem
Exod. 18. jure diceres Deo à ſecretis fuiſſe, & ſupremum intimumque Numinis conſiliarium egiſſe, nihilominus à ſocero ſuo tametſi alienigena inſtituitur velut puer, nec ſine acri verborum caſtigatione, modus docetur
Luc. 2. gubernandi populi. Chriſtus ipſe, æterna ſapientia, medius doctorum ſedet, & interrogat. Nullus hominum ſexus, nullus ordo & ſtatus, audiendarum concionum immunis eſt.

III. At inter doctos, inquis, cenſeor: nil novi audiam; quæ dicturus eſt Eccleſiaſtes, jam ante ſcio. En humani ingenii eruditam ſuperbiam! & quis eo pervenit ætatis & doctrinæ, ut non plura neſciret quam didiciſſet? Sed fac, omnium te eſſe doctiſſimum, nec doctiorem è concione rediturum: ita quidem intelligentia antecelles omnibus. Sed quid voluntas & memoria? an non movenda illa & inflammanda, monenda iſta erit & juvanda? memoriæ facillimum eſt falli, proniſſimum voluntati errare, niſi quotidianis ſubſidiis dirigantur, illa ut firmetur, hæc ut ab erroribus liberetur. Ergo non utile tantum, ſed & neceſſarium eſt omnibus, conciones audire; malis, ut corrigantur; bonis, ne corrumpantur; ignaris, ut doceantur; doctis, ut

com-

commoneantur, & ut nova discant, aut certe vetera memoria recolant: Audiens sapiens sapientior erit, &, Auris sapientium quærit doctrinam. Herodes multis sceleribus clarus, tam barbarus tamen, aut fatuus non fuit, quin aulicum concionatorem suum, *& libenter audiret, & audito eo multa faceret.* In Herode non libentia tantum audiendi fuit, sed & longa quoque patientia. multa enim ex Joannis concionatoris sui præscriptione facere non potuisset, nisi concionatorem sæpius, & de multis audiisset, neque per catalogum duntaxat enumerando, vitia regis Joannes castigasse censendus est, sed rationibus & copiose egisse, ut non tantum indicaret mala, sed & potenter dissuaderet. Non poterant regis adulterium, & tot ejus flagitia, unica Joannis concione satis elui. singula singulas conciones, imo singula plures exigebant; mens sceleribus obfirmata, crebro ariete quatienda erat: Et tamen *libenter eum audiebat*. Et quamvis ei Joannes in os & in faciem objiceret publice: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, idque oratione indubie longa probaret, tamen *libenter eum audiebat*, tantum in Herode fuit audiendi studium, nec destitit Joannes; cetera omnia Herodis facinora silentio politico non involvit. clarus testis beatus Lucas: Herodes autem,

autem, inquit, tetrarcha cum corri-
Luc. 3. peretur ab illo, de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit. itaque Joannes in Herodis tyrannidem, in cædes, in tributa tam avarè collecta quam prodigè in omnem luxum dissipata invehebatur libere, & tamen *libenter eum audiebat.* tanta in Herode fuit concionatoriæ objurgationis patientia, ut non prima illa vehementiore, non secunda, nec tertia, non multis concionibus sequentibus fuerit offensus, *libenter eum audiebat* Herodi Joannes numquam neque nimis sæpe, neque nimis prolixe, neque nimis simpliciter aut populariter, neque severe nimis, aut acerbe visus est concionari, *libenter eum audiebat, & audito eo multa faciebat*, modo facere perseverasset; queri certe non potuit quod fortuna sibi veritatem invideret. queritur id
lib 6. de benefic. c. 3. olim Seneca, & Monstrabo, inquit tibi, cujus rei laborent magna fastigia, quid omnia possidentibus desit, Scilicet ille qui verum dicat. Non vides, quemadmodum illos in præceps agat extincta libertas, dum nemo ex animi sui sententia suadet dissuadetque, & unum amicorum omnium officium est, una contentio, quis blandissime fallat. Non fefellit Herodem Joannes, tam candidi pectoris, tamque aperti oris monitorem se præstitit, ut nil minus posse sit visus, quam veri-

veritatem tacere. regias aures assidue vellebat, quibus & flagitium illud identidem occinebat: Non licet tibi, Herodes, non licet tibi. Ubi mihi nunc illi delicatuli & prurientes auribus, qui si uno verbulo, etiam sæpe detorto & perperam intellecto, notatos se putent, & concionatorem execrantur, & cathedram. Herode parricida & adultero, nescio an in hoc non deteriores sint, qui quamvis vitia, ut ipse, non fugiant, fugiunt tamen conciones quæ vitiis medelam faciunt, quod non faciebat Herodes. Seductori dat manum qui dare dissimulat præceptori, & stulto discipulum committit, qui se solum pro præceptore agnoscit. quisquis jam adeo sibi sapit, ut neminem docentem audire nisi se dignetur, plus elationis ostendit, quam eruditionis. nec potest in eo virtutis esse amor, in quo cœlestis doctrinæ odium est, aut neglectus. Initium recedendi à Deo est fastidium audiendi divina, nec Deum diligit, qui pia monita non esurit. Lapis lydius explorat aurum, Euangelium Christi revelat cogitationes hominum.

SYMBOLVM. VII.

Eleemosyna cum benigno affectu.

Vnicuiq; mandauit Deus de proximo suo. Eccli. 17.

SEPTIMUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLUM VII.

FRUTEX TABACI. Saluberrimum hoc fruticis genus est, ulceribus præsertim & vulneribus curandis illustre. grande ulcus corporis est, paupertas: grandius animi, peccatum. utrique persanando mirifice conducit *Eleemosyna, illa præsertim quæ datur benigno affectu in egenos.* & hæc per Tabaci fruticem repræsentatur. Ab Apostolo id discimus: Induite vos, inquit, viscera misericordiæ sicut electi Dei. non dantis manum duntaxat, sed & affectum requirit. Vere beatus qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Divinæ scripturæ syllogismo id firmatur. Qui accipit mutuum, servus est fœnerantis. sed ditissimus Deus per pauperem accipit mutuum. facilis est jam conclusio. alteram syllogismi partem confirmans Salomon: Fœneratur, inquit, Domino (seu, quod idem, Dominus accipit mutuum ab eo) qui miseretur pauperis. Augustini ore Christus sic stipem mendicat: Da mihi ex eo quod dedi tibi, de meo quæro: da & redde; habuisti me lar-

Ps. 40.

Prov. 18.

largitorem, fac me debitorem, habeam te fœneratorem: temporalia mihi das, æterna tibi restituam, teipsum tibi reddam, quando te mihi reddidero. Gregor. Nazianz. Orat. de amore pauperum. Fac calamitoso sis Deus, Dei misericordiam imitando, nihil enim tam divinum homo habet, quam de aliis bene mereri: tibi derelictus est pauper, velut Deo. talis in terra Deus Job fuit; Pater,
Iob. 29. inquit, eram pauperum, & causam quam nesciebam, diligentissime investigabam. Oculus fui cæco & pes
Tob. 4. claudo. Tobias Deo charissimus: Eleemosyna, inquit, ab omni peccato & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna, omnibus facientibus eam.

Hom. 33. & hom. 36. ad pop. 1. Chrysostomus: Melius est, inquit, hanc artem dandi eleemosynam scire, quam esse regem. hæc enim domos ædificat in cælis semper mansuras, hæc docet quomodo Deo possis similis fieri. Magna res est homo, & pretiosa, vir misericors. Qui
Prov. 22. pronus est ad misericordiam, benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi. Ergo beneficentia, ut eodem ore aureo laquar, Deo similes facit. & hæc charitatis mater, Christianæ virtutis proprium insigne, per quod discipuli Christi noscuntur: hæc nostrorum scelerum est medicina,
hæc

hæc animæ ſordes emundat, hæc ſcala quæ in cœlum uſque porrigitur. Chriſtus præcipit: Theſauriz te vo bis theſauros in cælo. Matt. 6. Audite, ô divites, novam è cœlo artem: novus colligendi theſauri modus eſt, SPARGERE. Erraſtis hactenus; nam dando diteſcimus, non corradendo & ſervando. Theſauros in orbe illo ſupero ſtruit, qui pauperibus eos in hoc infero diſtribuit. imo nec opus quidem, plenas auro manus in egenos excutere; date obolos & aſſes, date panis fruſtilla (modo benevolus affectus accedat) & in fœnus recipietis pleniſſima horrea, opulentiſſimum ærarium. Cenſores olim luſtrabant civium ædes, & num ſi quæ tineæ in veſtibus, vermes in carnibus, mures in panibus reperirentur, indagabant. non caſſus hic labor hodieque forſan invenirentur qui mallent hoc genus animalium paſcere, quam pauperes. Sed jam inventus eſt locus, patetque cunctis ad eum aditus, ubi nulli mures, non tineæ, nulli vermes. Theſaurizate vobis theſauros in cœlo, ubi neque ærugo Matt. 6. neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt nec furantur. Manna non corrumpebatur niſi quod in diem alterum ſervabatur; numi non amittuntur, niſi quos amittere nolumus: tutius ſervari non poteſt, quam quod perit inter manus mendiculo-

rum. Ventres pauperum ampla sunt horrea, quicquid hîc reconditur, incendii securum augetur, multiplicata usura. Si Absalomus auream cæsariem suam attondisset, crines capite, non funes gessisset: si fortunatiores rem suam in pauperum subsidium acciderent, tot amicos arca clauderent, quot numos; nihil dando hoc agunt, ut periculosiores sint insidiæ, quo plures pecuniæ. Perde pecuniam propter fratrem & amicum tuum, & non abscondas illam sub lapide in perditionem, suadet Ecclesiasticus. Christus: Date & dabitur vobis. Puteus, si sua non amittat, lutescit: uberior fluit, & purior, sæpe hauriendo. Cœlo destinati cum stipem dant, si possent, cor adderent, adeo benigno sensu in egenos feruntur, idcirco beatos pronunciavit Christus misericordes, non eos solum qui possent quam plurimum elargiri, sed qui vellent omnium misereri. Pythagoras olim docuit similia non nisi à similibus comprehendi; hoc vitæ mercatu, non nisi simile simili paratur, oleum emitur oleo. misericordiam vis consequi? hamum jace, misericordiæ opus. At dando aliis, egebo ipse. Pusilli animi homo, & qui mavis diffidentiæ tuæ credere, quam syngraphæ Christi! quantos avaritia ad incitas redegit? nullos eleemosyna. certat Deus cum libe-

talitate noſtra, nec munificentia ſinit ſe vinci: Date & dabitur vobis. Luc 6.
Sarephtana vidua non tantos fecit 3. Reg.
ſumptus, in ſiccum prandiolum Eliæ, 17. 4 Reg.
quanto lucrata eſt. Eliſei hoſpita plus 4.
recepit quam hoſpiti ſuo contulit.

II. At ſunt, non è numero prædeſtinatorum, qui raro dant, niſi dent maligne. Maligne dant, qui quæ nauſeant, quibus carere malunt, quæ vix aut eſui ſunt, aut uſui amplius, pauperibus elargiuntur: ſi quid in domo verminoſæ carnis, ſi quid mucidi panis, ſi quid fugientis vini, aut morientis aceti; ſi quid putridi, ſi quid fœtidi quod vix cani porrigas, mox ad pauperes abit, munifica donatione. Heu Chriſtiani, quam ſæpe blanda perſuaſione, nos fallimus! hoc non eſt oleum, ſed (quod Baruch exprobrat) olivarum oſſa offerre. Deus ad Cain & munera ejus non reſpexit, quia viliſſima de terræ fructibus offerebat, qui poterat meliora. Parum potes? ſufficit multum voluiſſe. Multum potes? cave velis parum dare. Si re non potes, pauperem ſpe bona, & miti alloquio juva; ſaltem animo miſerere. Spreti non ſunt Iſraëlitæ illi qui ſimilam, ſetas, aut caprarum pilos obtulerunt; meliora deerant: ſed ſi aurum habuiſſent, & iſta obtuliſſent (ait Chryſoſtomus) maledicti protinus fuiſſent. Quidam non maligne dant, ſed oleum

misericordiæ, sordibus luxuriæ vitiant; tam faciles ad eleemosynam quam in libidinem proni. Anazarbæi Ciliciæ populi, opimam regionis olivitatem, virginum suarum castimoniæ tribuunt, quæ solæ illi plantant oleas, & olivas legunt. Christianis certissimum sit, oleam hanc nostram & Veneris myrtum, inimicissimas esse arbores, nec in eodem plantario jungi posse. ingrata est Deo eleemosyna, quam fœda carnis voluptas comitatur, nec simul placere possunt, manus munifica, & libidinosus animus. Sunt alii, qui quidem hoc carnis luto non merguntur, sed quia videri amant & laudari, oleum suum sterilissimo labore effundunt. Et cur, mi Christiane, scit læva tua, quid dextera tua faciat? Jobus olivæ te comparat florem projicienti. Hæc enim arbor, inquit Gregorius, etsi large floreat, si tamen immoderata stringatur nebula, fructum omnem desperari jubet. ita, qui tunc maxime misericors est, cum spectatores habet, vel ut habeat, fructum
Hom. 32. operis perdit, ex nebula favoris. Hominis prædestinati eleemosyna, unicum observat oculum, sed omnia cernentem; nec laudem expectat, nisi à quo & præmium, ab uno solo Deo. Et quamvis aureas habeat alas eleemosyna, Chrysostomo docente, non tamen pavonis instar, admiratores

tores sibi deligit in terra, cum muneratorem habeat in cælo, eo suis aureis alis subvolat, & Christo se sistit, quem in mendico agnoscit. Eleemosyna tam non cupit esse nota, ut si possit, etiam clam domino suo latere velit, nam homo vere misericors, non laborat ut à multis sciatur quantum dederit, modo sciat is unus, qui potest danti reddere. ideo D. Cyprianus hunc benevolum, in egenos animum securitatis nostræ salutare vocat præsidium, quo Deum debitorem constituimus, & Christum judicem demeremur.

III. Supremo fatalis judicii die, de misericordia rigidum examen erit & quæstio. ii quibus cor immite, durum, immisericors fuit, terribile velut in tabella decretum legent: *Ite maledicti in ignem æternum.* At ii quos jam ab æterno divina destinatio Angelorum societati adscripsit, fidentius loqui poterunt cum judice; licebit illis dicere: Da, quia dedimus: date, quia tua caussa dedimus: misserti sumus aliorum, tu nostri miserere: fecimus quod jussisti, redde quod promisisti. non erubescet hæc postulata judex, & debitorem se libenter fatebitur. Cernent electi patulum in Christi latere hiansque & roseum vulnus, inque eo velut gemmis scriptum: *Venite benedicti, possidete regnum.* impetrastis quicquid petitis,

Matth. 25.

titis. agnosco promissionem meam, laudo misericordiam vestram, quæ jure sistere se præmio potest; accipite præmium quod pretio æstimari non potest. quicquid ulli meorum fecistis, mihi factum est. Vestra me commiseratio cibo potuque sæpius refecit: vestris ego vestibus tegebar, ad vestras ego ædes peregrinus divertebam; vester in me amor, ipsos ad me carceres penetravit; vestra misericordia vixi: *Venite benedicti.* fragmen panis famelico dedistis? En, mensam paratissimam, venite æternum epulaturi. peregrinos tecto non exclusistis? Angelorum cives vos esse jubeo. seminudorum algentibus membris lanam injecistis? adeste, immortalitatis purpura velandi: *Venite benedicti.* O quæ hæc rerum commutatio pro centonibus, pro obolis, pro mensarum miculis, paludamentum gloriæ, thesauros cœli, delicias non finiendas recipere! Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. Hæc, si quam vera, tam essent omnibus persuasa, nemo foret, qui non tam vili vellet cœlum emere. Verissime dixit Augustinus: Si vis mercator esse optimus, da quod non potes retinere, ut recipias quod non potes amittere; da modicum ut recipias centuplum, da pauperi numum,

Eccl. 16.

Cæs. Arela. hom. 13.

ut à Christo impetres regnum, da bucellam ut obtineas peccatorum veniam, da vilia ut consequaris æterna. Quæ autem stultitia, inquit Chrysostomus, illic tua relinquere In unde exiturus es, & illuc non præ- Matt. 6. mittere, quo iturus es? Illic ergo tua repone, ubi tuam habes patriam.

SYMBOLVM. VIII.

Vilis sui æstimatio.

Nisi efficiamini sicut parvuli non, intrabitis in regnum cælo; rum. Matth. 18.

OCTAVUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLUM VIII.

CUPRESSUS. Hæc perpetui viroris & jucundi odoris arbor putredinem in se non admittit, ab aliis etiam, cadarosum fœtorem prohibet; hac non immerito *Vilis sui æstimatio* significatur, quæ latentem superbiæ vermiculum interficit, nec hominem ita corrumpi sinit & putrescere, ut sibi placeat. mala certe sanies, placere sibi ipsi. Odi superbos & arceo. clamat David: Non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam. Rarum ajunt esse generosum pharmacum, cui non insit veneni aliquid aut sacchari: nullum certe vitium est, in quo non aliquid superbiæ, percense omnia, & sic esse deprehendes. Initium omnis peccati est superbia, & qui tenuerit eam, replebitur maledictione, & subvertet eum in finem. Superbia pessimi ingenii fomes, funestis ac multiplicibus vitiis in diversa prorumpit, odii, amorisque & super omnia invidiæ suppliciis obnoxia. Nec alii magis anxii aut perpetui motus sunt, quam hominum non tam quærentium laudem, quam hanc sibi deberi cre-

Psal. 110.

Ecces. c. 10.

credentium. Et contemni ſe facile ſuſpicantur, & hanc aliorum, ut putant, contumaciam, in ſe acerbiſſimis curis vindicant. Iam ſua vitia neſciunt, jam virtutem aliorum. Sic inflatis & turgentibus, pietas, fides & quicquid in hominibus ſacrum, infra famam honorumque cupiditatem jacet. Et ceterorum quidem vitiorum materies ſæpe viliſſima, plerumque nobiliſſima eſt ſuperbiæ, quæ quodvis præclarum facinus, eruditionem omnigenam & virtutem, omnem ſanctitatem audet arrodere, prorſus ad inſtar vermium, qui non niſi optima pyra aut poma perrodunt: non eſt qui Diaboli mores venuſtius exprimat ſuperbo. ille Altiſſimo par eſſe nitebatur, iſte non exequari vult aliis, ſed præferri. Sed nuſquam: non reſiſtit ſuperbis Deus, uti miles ſtans in pinnis mœnium, quotquot aſcendunt, romphæa deturbat: quandoque tamen etiam vi nulla ſuperbus à Deo ſternitur, perinde ac ſi regius olitor excreſcentes in altum herbulas ludentibus digitis attondeat. Saul humilis in regem evectus, ſublimis dejectus eſt. Sunt qui natura cepas, ſunt qui araneas aut feles horreant nativo odio: hæc natura Dei eſt, ſuperbos horrere & execrari: Abominatio Domini eſt omnis arrogans: Immundus eſt apud Deum omnis qui exaltat cor ſuum. Sed

Iac. 4.
Prov. c. 16.
Prov. c. 10.

Sed veluti peſtifera lues, varia corporis parte ſe prodit, ſic ſuperbia non una moratur ſede: quorundam occupat oculos, aliorum linguam: horum manus invadit, plurimorum veſte ſe involvit: ſunt quorum collari tam pacata ſedet & immobilis, ut illam nec centum concionatores loco moveant. Sunt quos ſui negligentes, & juratos ſuperbiæ hoſtes diceres, niſi ſuas epulas, ædificia ſua, liberos ſuos atque familiam, ipſam ſupellectilem ſuam ſuperbire docerent, arcano magiſterio. Sic varie ſuperbiam ſpiramus, ſubtili prorſus ventulo; quandoque ipſe nos dejicimus infra quamlibet vilitatem, roſas & mulſa loquimur, aulæ byſſina verba jactamus, omnium genibus advolvimur, ut male ſuper alios efferamur: in alto jam poſiti, nec ſuperiorem ferimus, nec parem. Quid ſuperbis pulvis & cinis? levi te mors afflatu diſperget. quid tibi places Suffene? fœtes hominibus, fœtes Angelis, fœtes Altiſſimo. terram ſpiras (ô lutum priſci Adami!) & Luciferi fœtorem ſpargis. Si tibi non odor tantum cupreſſi ſed & altitudo placeat; age, aſcende, ſed præter te ſolum, neminem deſpice. hoc grande & præclarum eſt, in alto non altum ſapere; cum extolleris, teipſum deprimere, & (quod prædeſtinatorum eſt proprium) melius cœlum attingere, & opinione

ſua

ſua circa ſolum repere. Bernardus: Semper, inquit, divinæ gratiæ familiaris eſſe ſolet humilitas, quæ eſt hæc tam ſublimis humilitas, quæ cedere non novit honoribus, inſoleſcere gloria neſcit? non eſt magnum in abjectione eſſe humilem, magna & rara virtus eſt, *humilitas honorata.* Auditis hæc reges, & principes, rerum Domini? Auditisne iſta vos viri tam docti quam ſuperbi, vos tam faſtuoſi quam numoſi? rara virtus eſt, *humilitas honorata.* Veræ autem humilitatis hoc eſt proprium, ut quo quis, cœlo teſte, ſanctior, eo ſe judice vilior cenſeatur. Abraham Deo commendatiſſimus, nonne ſibi *cinis & pulvis?* Petrus Eccleſiæ petra, nonne ſe palam & ex animo profeſſus *hominem Peccatorem?* Paulus, vas electionis & Apoſtolorum princeps, nonne ſibi *abortivum & indignus vocari Apoſtolus?* Vere aliud exaltationis principium non eſt, quam humilitas, & viliſſima ſui æſtimatio.

Gen. 18.
Luc. 5.
1 Cor. 1.

I. Superbia virtutum omnium ruina, & altiſſimum hominum & angelorum præcipitium. qualis, ô Deus, inter cœlum & terram facta eſt olim commutatio! pulcherrimus omnium angelus cœlo præcipitatur, & miſerrimus omnium mendiculus, in cœlum ab angelis deportatur. nam unde Lucifer ſuperbus cecidit, eo ulceroſus Lazarus aſcendit, quem credibile

bile eſt ſæpius ſua ulcera numeraſſe, quam ſuas virtutes, nec dubium quin cunctis patientior ſit viſus quam ſibi, genuino ſui contemptu. non illepide & vere dixit Sanctorum quiſpiam: Parum valet, qui ſe aliquid valere cenſet: nil penitus valet, qui ſe multum valere autumat. huic aſſentitur Bernardus, &, Omnia, inquit, illi deſunt, qui nihil ſibi deeſſe putat. addi poteſt: cœlo natos non videri, quibus ſua tantum placent. qui alienæ vitæ ſuperbiſſimi cenſores, ſuæ vaniſſimi æſtimatores, tam falluntur circa aliena, quam in propriis cæcutiunt, jucunda lippitudine. Abite, ô vani, cœlum ejuſcemodi pavones non admittit: cœlo prædeſtinati, nullius vitam ita rigide cenſent ac ſuam, nullius mores toties damnant quam ſuos; facile indulgent omnibus, nunquam ſibi; in neminem ſeveriores quam in ſeipſos. miſeri nos! pulvis ſumus & umbra, brevi ad plures abituri, & tamen origines noſtras, & Majorum imagines longa oſtentatione percenſemus, tanquam ſi magis homines ſint, qui Pſal.
plures avos numerant. Homo vanitati ſimilis factus eſt, dies ejus ſicut umbra prætereunt. quoquo vertamus oculos, lacrimas noſtras cernimus. cœlum tuemur? patriam quidem eminus videmus, ſed in exilio nos eſſe ſentimus. terram deſpicimus?
143.

mus? foveam illa nobis minatur, & licet eam pedibus calcemus, caput tamen noſtrum ſibi ea pollicetur, paulo poſt pro libitu tractandum. Non ipſos aſpicimus? ô pulchrum & rubicundulum pomum! ſed vermiculus latet. putredo, ſanies, mors penitis viſceribus deliteſcunt. cor ipſum inſpicimus? ô profundam ſpecum, & fœdam! quantum hîc anguium & colubrorum agmen? heu, vitiis ſcatemus, nobis tamen necdum vileſcimus. miſeriis, ſtultitia, peccatis obruti jacemus, & tamen beati, ſapientes, docti videri volumus, ac digito monſtrari. Prædeſtinatos univerſa hæc ad maximam ſui vilitatem compellunt, ita ut quo magis ſe ſuaque conſiderant, tanto magis in dies ſibi ipſis ſordeſcunt. & his ex facili, uti beato Paulo, ſordent omnia, qui ſibi prius ipſis ſordere incipiunt, nec difficulter omnia contemnunt, qui ante omnia ſeipſos. quiſquis beatus eſſe vult, diſcat contemni, &, præter Deum, contemnere univerſa. Norunt prædeſtinati quam vere ſit dictum à Chryſoſtomo: Minimum de ſe ſenſiſſe tam magnum eſt, quam res maximas feciſſe. Norunt clamantis vocem: Qui veſtrum major eſſe voluerit in regno cælorum (ſi tamen eo perveniat) minor eſt futurus. Viam humilitatis norunt eſſe confragoſam, & initio non nihil difficilem, ſed planiorem paulatim

Hom. 3. in Matth.

latim

latim & commodiorem; colliculum sibi esse superandum sciunt. hunc quærunt & ab aliis ostensum avide scandunt: amant contemni, occasiones arripiunt: cum se despici vident, lætantur, sibique ipsis plus quam nullus inimicorum insultant, horum nemo, sui despicientiam gladio se vindicaturum minatur; nec verbo vindicant: nemo manum, nemo pugionem intentat contemptori, ut qui plus commodi ferat quo plus contemptus. Prædestinati in schola Christi alte combiberunt, se hominum sannis non decrescere, nec contemptu fieri minores. Tantus est unusquisque, quantus est in oculis Dei, non pilo major, nec juxta hominum intuitum Deus judicat. parvi Deo sumus, si magni nobis: grandes ipsi, si nobis exiles. puteus quo est profundior, hoc illius aqua purior; æstimatio sui quo vilior, hoc Deo gratior. defodiendi sunt immodici, ingentes animi deprimendi, atque universa nostra superbia, miseriæ, inscitiæ, defectuum nostrorum mole obruenda. Moschum ajunt in locis graveolentibus amissum odorem recuperare: ita nos si serio nobis ob sordes nostras vilescamus, non quem hactenus dedimus, sed quem oportet emendatioris vitæ odorem exhalabimus.

Imit. Christi lib. 3. c. 50. 1 Reg. 61.

II. Rogatus vir religiosissimus,

quam potissimum ad cœlum viam in-
Lib. de virg. c. 31. venisset, respondit: *Si se homo semper accuset.* Hoc pæne tota Christianorum
Apol. de Dav. c. 9. disciplina est, inquit Augustinus. Ambrosius: Signum, inquit, Electorum est, male de se sentire, & vulnus
In c. 5. Iob. suum agnoscere. Gregorius, Reproborum, ait, est proprium, semper prava agere, & nunquam quæ egerint, retractare. Omne enim quod faciunt, cæca mente pertranseunt, factumque suum nisi puniti, non agnoscunt. Electi actus suos quotidie ab ipso cogitationis fonte discutiunt, nec inde securi sunt, quia videri Deo in se, quod ipsi non vident, agno-
Eccl. c. 3. scunt. Ecclesiastici consilium est: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam, quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Vere maxima in omnibus perfectio, suæ imperfectionis cognitio: & longe laudabilior est animus, cui nota est infirmitas propria, quam qui ea non respecta, mœnia mundi, vias siderum, herbarum vires, fundamenta terrarum & cœlorum fastigia rimatur. Cogitas magnam constituere fabricam celsitudinis? de fundamento prius cogitato humilitatis: omnes delectat celsitudo, sed humilitas ad eam gradus est. Excelsa est patria, sed humilis est via, qui serio inquirit patriam, non recusat viam. At vero, quod

quod D. Hieronymus merito deplorat: Multi humilitatis umbram, veritatem pauci sectantur: pauci, sed hi beati & cœlo prædestinati, qui quo magis seipsos vident, tanto magis sibi ipsis displicent, tanto pretiosiores Deo, quanto sibi viliores; qui minus se vident, minus sibi displicent. Multi sciunt multa, seipsos nesciunt, tanto minores in Dei oculis, quanto majores in suis. Magnus & tutus ad Deum adscensus est, propriæ vilitatis agnitio Et verissime dixit Cassiodorus: Discendendo, cœlum ascenditur.

Hier. Epist. 27.

S. Gre. l. 35. mor. c. 5.

In Ps. 6.

Noli vinci a malo, sed vince in bono malum. ad Rom. 12.

NONUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM

SYMBOLUM IX.

HASTIS PER OLEAGINUM SERTUM CONJUNCTIS repræſentatur *Dilectio inimicorum.* Olivæ ramus, priſcis notiſſimum pacis ſignum fuerat. Plexilis hìc oliva haſtas hoſtiliter concurrentes conciliat, & in amplexum cogit; uti amor inimicos. Serium Chriſti præceptum eſt: Ego autem dico vobis; diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, ut ſitis filii patris veſtri qui in cœlis eſt. Opus hoc, inquis, arduum eſt & difficile. Sed quo difficilius, hoc Deo gratius & nobis utilius. Multa ſunt genera eleemoſynarum, quæ cum facimus, adjuvamur ut nobis dimittantur peccata, ſed ea nihil eſt majus, quam cum ex corde dimittimus peccata iis qui offenderunt nos. Chriſtus jam in alto pendens, linguam ſolam à flagris & clavis habuit immunem, & hanc in ipſa cruce primo omnium ſolvit, in patrocinium eorum qui ſe manu aut lingua crucifixerunt. Di-

Matth. 5.

Aug. in Enchir.

ſertus & potens ſuismet hoſtibus advocatus. Et diſcipulos in hoc habuit hic in cruce Magiſter, ſed pauciſſimos. Stephano pro inimicis oranti cœlum panditur, velut ſi ad nobile hoc ſpectaculum cœlites omnes ſint intenti. Idem ſanctiſſimus protomartyr pro ſe, ſtans, pro inimicis utroque genu flexo precatur, & ſimul patefactum intuetur cœlum, ſtantemque Jeſum à dextris virtutis Dei. Si liceat quærere: Domine quid hoc agis? priuſne, præmium & triumphus, quam prælium? nondum os Stephani aperitur, & jam cœli januæ reſerantur? nondum vivere deſiit hic Levita, & te jam videt? nunquid nemini bene meritorum te ſinis eſſe aſpectabilem, niſi in ſupremo tui domicilii receſſu? quid ergo eſt quod Stephano exeat obviam beatitudo, & extra cœli januas procurrat? nondum ex arena hic miles abiit, adhuc in pulvere luctatur, etiamnum orat, & quidem pro ſuis hoſtibus. O felix & potens oratio! Sed perpendamus cauſſam ſic accelerantis præmii. Tam grata Deo eſt injuriarum remiſſio, & ſeria deprecatio pro inimicis, ut mitiſſimus Deus omnem hîc majeſtatem ponat, ampliſſimam legis gratiam faciat, nec ad regium ſolium primum coronare athletam velit, ſed præveniat, jubeatque pulcherrimam

Act. 7.

cherrimam beatitudinem ad ipsas palatii valvas, imo extra domus limina prodire, ut felicissimus hic pugil, qui hostes infensissimos ac ipsos interfectores suos amavit, proque eis & lacrimans & moriens supplicavit, præter legem honorificentissime ad triumphos evocetur. & hoc est æterni regis privilegium, iis qui injuriarum volunt esse immemores, concessum. adeo non male pati, sed male facere, est malum perpeti. Mitissimus David, qui cum ursis & leonibus pugnabat, & vincebat; ille sic strenuus & nullo timore perterritus cum hostem capitalissimum Saulem sub hastæ cuspide non semel teneret, parcere tamen maluit quam occidere, illudque veluti armorum suorum insigne cantabat: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis. Fortissimus Paulus qui armatorum cuneos, qui mortem, qui inferos ipsos in certamen vocabat, in inimicos adeo clemens erat & benignus, ut diceret: Maledicimur & benedicimus: persecutionem patimur & sustinemus: blasphemamur & obsecramus.

Ps. 7.

1 Cor. 4.

I. Nobilissimum & generosissimum vindictæ genus est, ignoscere cum possis ulcisci: & longe gloriosius est tacendo vincere inimicum, quam respondendo: Honor est

Prov. 20. homini qui se separat à contentionibus. Ambrosius: Vindicare se, inquit, non est actus fortitudinis, sed abjectionis, & timiditatis: Vincitur ab inimico, non vincit, qui se vindicat. nec aliter sentit philosophorum princeps: Sicut debilis est stomachi, ait, cibum duriorem non posse concoquere, ita hominis pusillanimis est; verbum duriusculum non posse sustinere. Nemo luculentius probat se Christianum esse, quam qui amat inimicum. virtuti exercendæ aut sincerissimo amico est opus, aut asperrimo inimico, cui nemo unquam sic nocuit, ut non magis sibi ipsi. Chrisostomus: Vindicta, inquit, in corde posita, nocentior est vipera. neque enim minus malum est, referre injuriam quam inferre. inimicum feris? teipsum letaliter jam læsisti. & hoc est prunas è foco rapere, sed omnium primo sibi manus amburere, dein alios iis perfundere. sic semper prima pars malorum in auctorem suum vertitur, interdum etiam novissima, cum sæpe interim sit illæsus, in quem pernicies parabatur. quisquis alium odit, primum animæ suæ vulnus infligit. Qui non diligit, manet in morte. At durum est, quicquid dicant alii, durum est, inimicum amare: Sed erit longe durius inter innumeros inimicos apud inferos ardere.

Lib. 1. Offic. c. 36.

Aristo. lib. 4. Ethic. c. 3.

Hom. 41. in Act. Apost.

Lactan. de ira Dei.

1 Io. 3.

ardere. Difficile eum diligere quem vix odio dignum censeas: sed difficilius erit audire ab iride clamantem: *Abite maledicti in ignem aeternum.* Nimis arduum est, illæsum eum sinere qui toties læsit: Montem non scandet, qui vitat ardua: cœlum fugit, quisquis inimicum odit. Peregrinabundi huc illuc sæpe currimus, subinde deteriores redimus; templorum aras cera cumulamus, nos interim saxea pectora gerimus; impetrando Iubilæo satagimus, nec tamen vindictam urgere desinimus. ô mi Christiane, Iubilæum Deus in ædium tuarum vestibulo tibi statuit, tuum facis vel verbulo. dic: *Ignosco*, & noxarum omnium veniam impetrasti: Dimitte & dimittetur tibi, Luc.6.
nam si tradideris corpus tuum ita ut 1 Cor.
ardeas, charitatem autem non ha- 13.
bueris, etiam erga inimicos, nihil tibi prodest. Dives censetur, qui multos numerat debitores: inimici in te injurii multa tibi debent, ideo ab illis ditesces si velis. Subduc modo ratiunculam, quantum tibi sit æris tui, quantumque alieni: dives es si non reddis iis quibus debes. quot nomina apud Deum contraxisti? & jam negligentia tua factus es non solvendo. quin tu ergo Deum ad debitores tuos remittis, & tua nomina, quæ nunquam posses, per illos expungis? Dimitte & dimitte-

tur tibi. Relinque proximo tuo
Eccl. c.28. nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata solventur. Ingentia tibi debita condonat Deus, si tu aliis parva, notum illud Hieronymi: O formidolosa sententia! Si parva fratribus non dimittimus, magna nobis à Deo non dimittuntur. Veniam quam quis habet inimico, hanc à Deo speret.

II. Ergo saltem tui miserere, ô homo, & ne teipsum oderis, ama inimicum. Vltionis non longa est
Rom. 12. delectatio, misericordiæ sempiterna.
Prov. 25. Noli, obsecro, vinci à malo, sed vince in bono malum. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitierit, da ei aquam bibere, prunas enim congregabis super caput ejus, & Dominus reddet tibi. vince in bono malum. De hac victoria Chryso-
In c. 12. ad Rom. stomus: In Olympicis, ait, certaminibus Diabolo consecratis lex est, malefaciendo vincere: in stadio Christi, omnino lex est contraria; hîc enim non eum qui percutit, sed qui percutitur, coronari decretum est. Si mansuetudinem exhiberemus, essemus omnibus insuperabiles, nec ulla ad nos injuria perveniret. Ergo, ne dicas: reddam malum. expecta Dominum & liberabit te. nec dicas, quomodo fecit mihi, sic faciam ei. Et cur damno tuo no-

cere

cere cupis alteri? O canis quid lapidem mordes? cum manu age quæ misit lapidem. ô bubo, ô cæce, quid furis in adversarium? dimitte eum ut maledicat: Dominus enim præcepit ei ut malediceret tibi. Ad mortem damnatus carnifici non indignatur, sed judici. & cur, misselle homo, carnificem tu tuum invadis? judicem attende. Deus est, qui talem in te antagonistam immisit, sed bono tuo, plectendis delictis tuis. Iobo Diabolus nec unam quidem oviculam ademisset, nisi Deus id permisisset. Dominus dedit, & Dominus etiam abstulit, non Diabolus. Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper, respondit Pontio Christus. idem prorsus inimico tu tuo responde. Plurimis plus inimici profuere quam amicissimi. tyrannos tolle, non erunt martyres: non sint inimici, tollentur plurimorum præmia. non minus Deocletianus Ecclesiam ampliavit immanitate & gladio, quam Constantinus liberalitate & auro. Euangelicus ille paterfamilias, voluit frumentum & lolium una surgere: Sinite inquit, utraque crescere, sed usque ad messem. At nos præproperi & in perniciem nostram festinantis ingenii homines, ut primum noxiam herbulam conspicamur, mox clamamus; Carduos ad ignem, ad flam-

2 Reg. 16.

Job. c. 1.

flammas lolium, inimicos ad Orcum. Lentius, ô boni, lentius; non sic licet ante messem in agros grassari. tempore messis dicetur messoribus: Colligate ea in fasciculos ad comburendum. Cur ergo vota nostra damnamus ipsi, tam male festinato impetu, quid inimicos ad pœnas raptamus? hoc genus lolii, falcem & ignem non evadet, sed nondum est messis. Christus cum suos orare, ac septemplicem petitionem divino patri offerre docuisset, è septenis his petitionibus non sine caussa solam illam de condonandis injuriam debitis repetiit, explicavit, & quid explicatione hac aliud declaravit, quam, quædam monstranda esse, quædam etiam inculcanda, nec enim unquam nimis dicitur, quod nunquam satis discitur. Et vel inde divinam legem dilaudans David: Latum, inquit, mandatum tuum nimis. vere latissimum, quod notos ignotosque, tam benefactores quam hostes, dignos & indignos, inimicos perinde atque amicos amari præcipit. Nemo torque aurea collo affusa, tam certo se vel divitem, vel doctum, aut nobilem probat, quam certo quis Dei se filium esse demonstrat, qui inimicos amat. Sed quis ita semper apud se est, cum iræ fluctus insurgunt, qui non pessimis execrationibus inimicum liberali ore devove-

Matth. 6.

Psal. 118.

voveat? At Christiani est, imperare iræ & motos ejuscemodi fluctus componere. Pulchre Augustinus: Audisti, ait, convitium? ventus est. Iratus es? fluctus est: vento igitur flante, fluctu surgente periclitatur navis, periclitatur cor tuum. audito convitio vindicari vis, & ecce vindicando te, fecisti naufragium, & quare hoc? quia dormit in te Christus, oblitus es Christum. nimirum excidit tibi, Christum, cum crucifigeretur, inimicis suis non crucem, sed veniam à patre lacrimis exorasse. En ergo Christus in te dormit, qui pro suis hostibus, non vigilare tantum, sed & mori te docuit. Excita ergo in te Christum, & dic tibi ipse: Et qui sum ergo ut ulcisci me velim? forsan prius ego mortem, quam inimicus ultionem meam sentiet. hinc vero migrantem animam repellet à se Christus, qui mansuetudinem docuit non furorem; submissionis præceptor, non ultionis; charitatis atque veniæ magister, non odiorum & vindictæ.

III. Sed sine oculis, sine auribus est ultio, surda & cæca fertur, quo eam rapit impetus, ut jure priscus poëta indignetur:

Verum ita sunt isti nostri divitës
Si quid bene facias, levior pluma est gratia;

Plaut. in Pœn. Act. 3. Scen. ult.

Si quid peccatum est, plumbeas iras gerunt.

Nempe plumbeo plerique sunt obtusoque & jacente animo, qui rebus omnibus, præterquam injuriis indormiunt. qualibet offensionis aura, gratiam avolare jubent & evanescere, contumeliam grandi odio, velut appenso plumbo in pectu alt ssime demittunt. Date veniam, Christiani, ab ipsis idololatris superamur: eorum & testimonia & exempla nos lapidant, ut supremo mundi die, nulla nobis futura sit excusatio. Sane Pompejo Magno non magis laudi datum lego, quod tribus amplissimis triumphis tres orbis terrarum partes complexus sit, quam quod esset, ut Paterculus scribit, amicitiarum tenax, in offensis exorabilis, in accipienda satisfactione facillimus. Augustus Imperator Cinnam necem sibi machinantem vita donans: O Cinna, inquit, iterum tibi vitam do, prius hosti, nunc insidiatori ac patricidæ, eique consulatum obtulit. Vis exitum? Cinnam habuit perpetuo amicissimum, & solus illi hæres fuit. Phocion innocentissimus, & Imperator, jam capite damnatus, cum lictor ei venenatum calicem porrexisset, rogatus à cognatis, quidnam ad filium mandaret? Mando, inquit, ut obliviscatur

lib. 2. hist.

tur

tur hujus poculi, quod ab Athenienſibus propinatum nunc epoto. Iulius Cæſar nihil unquam præter injurias oblitus dicitur. At quis noſtrûm hic videri aut eſſe vult obliviofus? quàm firma plerique omnes memoria ſumus, cum injuriarum res agitur? beneficia pulveri, ſilici vero injurias inſcribimus, manet alta mente repoſtum. Nemo cedit, nec Deo quidem imperante. Iam olim Deus vindictam omnem prohibuit, & ſevere prorſus edixit: *Mea eſt ultio, & ego retribuam in tempore.* Nihilominus quotuſquiſque eſt, qui non impie reclamet? *Mea, Domine, eſt ultio, & ego retribuam.* Opponit iterum Deus: *Mihi vindictam: ego retribuam.* Obluctatur iterum homo: *Mihi vindictam, Domine, ego retribuam: tu nimis es exorari facilis, ſera nimis tua eſt ultio.* Sic improbiſſimo & pluſquam temerario auſu, Dei munus invadimus, gladium in inimicos noſtros ab ipſo ſtringendum flagitioſe præripimus; pars læſa cum ſimus, judicis ſeveritatem induimus. Deut. 32.

IV. Narrat Rufinus Aquilejenſis (& complures alii Græcorum interpretes) &, Ad Siſoium, inquit, religioſiſſimum ſenem, injuriam quidam paſſus ſe contulit, & contumeliæ genus, ore, ut fit, tragico exponens; Obſecro, inquit, permitte

mihi Pater, ut homo ſim, & me vindicem. At ſenex multis apud eum precibus inſtitit, ne ſic homo eſſe vellet, ut diabolus fieret. Nimirum Deo id curæ futurum, Deo vindictam omnem permitteret; ſat fortem eſſe hunc ultorem; injuriarum reum divinas manus non evaſurum. At ille: Mihi certum eſt, inquit, hoc ei non condonare, nec deſiſtam dum par pari reddidero. Cui ſenex: Quæſo te inquit, homo ſis, ſed Chriſtianus, & quid ratio dictet, non quid impetus velit, attende. Et vero ratio, inquit iſte, hoc ſuadet, ut ei non parcatur, qui nec ipſe pepercit aliis. Contra Siſoius: ſed hoc tuum non eſt, inquit, aut velle, aut facere. Ius gladii in hac cauſa penes ſolum
Pſ.93. Deum eſt. Deus ultionum Dominus, Deus ultionum libere egit. nobis hæc agendi libertas negata eſt. Et noſti, credo, quid Chriſtus non conſilii ſed præcepti dederit: inimicis non tantum veniam, ſed & preces, amorem, beneficia deberi. Pater inquit iſte, animus meus commotum mare eſt, nec quieturum dum me vindicavero. Quandoquidem ergo, inquit Siſoius, obfirmaſti animum, ſaltem non præcipita; obſecro prius oremus. Ambo ſimul ſubmiſerunt genua, & vocem præivit ſenex, in hæc verba: Deus, tuum nobis auxilium jam non eſt neceſſarium, nec

ut pro nobis sollicitus sis, rogamus: nos ipsi omnia curabimus; nostra est ultio, & nos retribuemus, jamque in eo sumus ut inimicos nostros ponamus scabellum pedum nostrorum. Adeo perculerunt hominis animum hæc verba, ut mox toto corpore ad senis genua provolutus, humentibus oculis promiserit, illatam injuriam nec verbulo à se vindicandam. Hoc justi justorum præceptum est; hæc germana filiorum Dei nota, non gravate dare veniam offendenti, insuper etiam offensam beneficio redimere. Videte, inquit Paulus, ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini invicem & in omnes, nulli malum pro malo reddentes. Hæc Paulus; sed hæc Christus apertius etiam longeque severius injungit: Vobis, inquit, dico qui auditis, diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos: benedicite maledicentibus vobis. & prout vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt: Veruntamen diligite inimicos vestros, & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi, quia

1 The. 5.

Rom. 12.

Luc. 6.

ipse benignus est super ingratos & malos. Hæc quidem juste imperas, & liberaliter promittis, sed, ô bone Domine, quam multi sunt qui te non audiunt, nec lex tua apud illos tanti est, ut finem ponant odiis; fatentur nolle se in istam ignoscendi facilitatem effeminari; nil sibi fore jucundius quam præsenti & pari moneta factam injuriam persolvere: atque si optio illis, quæ Salomoni,
3 Reg. 3. fieret postulandi quod vellent, non sapientiam peterent, sed vindictam. Horum nemo non clamaret: Da mihi Domine inimicorum meorum animas; cetera relinquam tibi. Hic germanus vindictæ spiritus est, Dei legem non curare, Dei minas parvi ducere, injuriam non tantum non perferre sed reddere, totam bilem ad unum verbulum evomere, furentis ex dolore animi impulsum sequi, votis omnibus inimicum perdere. Hæc ulciscendi libido inquit
Lib. de Patiēt. c.8.9. 10 11. Tertullianus, negotium curat, aut gloriæ, aut malitiæ; sed gloria ubique, vana est, & malitia Domino odiosa, hoc quidem loco maxime, quia malum duplicat quod semel factum est. Quid enim refert inter provocantem & provocatum, nisi quod ille prior in maleficio deprehenditur, iste posterior, uterque læsi Domini reus est. Dominus monet: Verberanti te in faciem, etiam
alteram

alteram genam obverte. Fatigetur aliena improbitas patientia tua: plus improbum illum cædis ſuſtinendo, ab eo enim vapulabit cujus gratia ſuſtines. Et quem honorem litabimus Domino, ſi nobis arbitrium defenſionis arrogaverimus? Sequeſter patientiæ eſt Deus, ſi injuriam depoſueris penes eum, ultor eſt: ſi damnum, reſtitutor eſt: ſi dolorem, medicus eſt: ſi mortem, reſuſcitator eſt.

V. Sed objicias: Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam, vexatus toties? Ita, mi Chriſtiane, tu nunquam repones, etſi centies, etſi millies vexatus. Si vis eſſe Dei filius, tuo patri hanc cauſſam committe: tu ſile & patere. Nocentes peribunt qui te vexaverunt, & qui gratulati ſunt in tua ruina, punientur. Qui injuriam fecit, recipiet id quod inique geſſit. Sed inquis: Injuriam condono, non oblittero; non obliviſcor. Itaque ne tua liberalitas eſt? nec tu aliam apud Deum quære. Homo homini, inquit Eccleſiaſticus, reſervat iram, & à Deo quærit medelam? in hominem ſimilem ſibi non habet miſericordiam, & de peccatis ſuis deprecatur? Ipſe, dum caro ſit, reſervat iram, & propitiationem petit à Deo? quis exorabit pro delictis illius? Clementiæ vaniſſimus fucus eſt, nolle ulciſci, nec tamen obli-

Baruc. c.4. Coloſſ. c.3.

oblivisci velle : si quid donas, ex integro dona, aut cœlum despera.
Matt. 18. Nosti, quid minetur Christus : Sic & pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo DE CORDIBVS VESTRIS. Sed dicas: Ego quidem non difficilis forem ignoscendo : at publicum mihi munus commissum est, impune nemo injuriam mihi fecerit, honorem meum eo defensum. Obsecro, Christiani, non argutemur in tam serio salutis negotio : auferte hæc picta vocularum ludibria. Munus publicum gerebat & Stephanus, nullum tamen lapidem in hostes regerebat, neque honorem suum ita defendebat, quin sincerissimo pectore clamaret : *Domine Iesu ne statuas illis hoc Peccatum.* IESVS crucifixus, non qua hominis tantum, sed qua Dei filius, supplices lacrimas pro hostibus ad patrem mittebat: *Pater dimitte illis.* Tantæ majestatis
Levit. cap. 19. non est ullus mortalium, ut turpe sibi putet, injurias præsertim proprias ex toto ignoscere. Non quæras ultionem, nec memor eris injuriæ civium tuorum. Sed nulla, inquis, offensionis causa illi nebuloni à me data est. Si causam dedisses, injuria non esset quam tolerares ; parilis utrinque foret læsio. Quid de causa disputas ? quid Ioseph fratribus nocuit, cum somnium suum narravit?
&

& tamen injuriam omnem jam Ægypti prorex generoso silentio concoxit. Sed non est, inquis, levicula injuria quæ illata mihi est. Quid jam injuriæ gravitatem exaggeras? nec præmium erit eximium, si dimissa offensio fit levis. Virtute nunquam magnus eris, nisi magnis injuriis exercearis. Hieronymum audi: Deus faber est: inimici lima sunt & mallei, quibus nos ille expurgat sanctosque sculpit. Sed nunquid cum Paulo jam lapidatus, aut cum Christo flagellatus, & in Crucem sublatus es? Sed nobilis sum ego, vilis ille homuncio est, & terræ filius. O testa Samia! de eodem luto es, de quo tuus inimicus, aut paullulum meliore. Si vindictæ libido te vincit, non nobilium es filius, sed peccati servus. Ergo potius memento novissimorum & desine inimicari. Etsi non vindicem, inquis, ut tamen vindicare me nolim, eam mihi vim facere non possum. Potes, modo velis, sed quamdiu odiis alimentum in animo ministras, quicquid cogitas, merum est absynthium: urticas, tribulos, sentes geris in pectore, quibus cruenta conscientia miserrime uritur. Ardeo, inquis, vindicta. Nisi mature hunc ignem sopias & extinguas, cœli januam tibi jam obserasti, & magnis passibus ad ignes stygios tendis, ubi æternum ardeas. Porta cœli in-

injuriarum perpeſſio eſt, at qui vindicari vult, à Domino inveniet vindictam, & peccata illius ſervans ſervabit. At nulla, inquis, quies mihi eſt, non ſomnus, non cibus, aut potus ſapiunt, dum Mardochæum ſedentem video & intactum, dum inimicum talia in me molientem cerno & indemnem. Pulchre, mi homo, in caput tuum deciperis. Narrat Ezechiel de quibuſdam militibus qui poſuerunt gladios ſuos ſub capitibus ſuis, & deſcenderunt ad infernum cum armis ſuis. En novum cervicalis genus, gladium! tali cervicali ſomnum ſuum fulciunt omnes vindictæ cupidi, qui nullam ſibi quietem niſi à conviciis, à manu, à gladio petunt. Sic primus diaboli diſcipulus (ita Cainum vocat B. ſilius) in fratrem jugulatrice manu ibat, ut extincta fratris gloria ſuam ſibi ſtabiliret. Contrarium evenit, Eſau, Saul, Antiochus divinam miſericordiam non ſine lacrimis implorarunt, non auditi. Eſau non invenit locum pœnitentiæ, quamvis cum lacrimis inquiſiſſet eam. Ita Saul, ita & Antiochus, ab ara miſericordiæ, ad quam confugerant, rejecti, & jure: nec ipſi parcere volebant iis quos inimicos ſibi ſtatuerant. Iudicium ſine miſericordia fiet ei, qui non fecerit miſericordiam. Rex David fœdo lapſu peccatum duplicavit,

Eccl. c. 28.

Cap. 32.

Hebr. 12.

vit, & libidinem ſanguine miſcuit, quamprimum tamen pœnitentiæ ſignum edidit, & vix geminas voculas, *Peccavi Domino*, pronunciavit, mox à Nathane audiit: *Dominus peccatum tuum tranſtulit.* Quoties Antiochus peccaſſe ſe faſſus, non ſine grandi ejulatu clementiam Numinis imploravit, templo donaria vovit, emendatiſſimos mores in reliquam vitam promiſit. Sed repulſam tulit. Nec mirum: longe aliter Hebræus ille Rex, & aliter Aſſyrius tyrannus iſte, in adverſarios ſe geſſit. David nullo regum inferior bellando & vincendo; omnibus tamen longe ſuperior parcendo, ut qui nihil minus ſibi voluerit licere, quam ulciſci, benignior vel in hoſtes ſuos, quam in ſuos cives Antiochus, qui non niſi gladios, ignes, ſanguinem, ultionem, cædes ſpirabat.

2 Reg. 12.

VI. Ægrotos medici non deſerunt, donec videant proſtratas vires ad tumbam fatiſcere. Eſt tamen morbi genus, cujus primo intuitu medicus dicat: Sepulchrum aperite; hic homo moritur. Ita prorſus, licet nullius improbi hominis deſperanda ſit ſalus, dum exhalârit: in hoc tamen ægritudinis genere, cum putrida viſcera felle natant, cum animus odiis & vindictæ cupidine laborat, aperte Joannes Apoſtolus pro-

nunciat : Sepulchrum aperite huic misero ; est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis : raro resipiscunt qui semel obstinarunt animum in vindictam. Non est sensus, ubi est amaritudo. Sed etsi clament omnes sapientes, minentur omnes prophetæ, hortentur omnes angeli, ut sepulta injuriarum memoria, in mutuos amplexus ruamus, adhuc tamen audacissime conciliationem omnem aversamur, adhuc talionem postulamus. Sapientium denique omnium sapientissimus homo, prophetarum doctor, rex angelorum, auctoritate maxima, potestate summa venit, non ut suadeat hanc unionem, sed ut præcipiat, non ut consilium offerat, sed ut legem figat, & adhuc impudentissime refragamur. Audite Christum regem præcipientem, audite reluctantes subditos: Stat Christus & patris nomine imperat : *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.* Stant rebelles subditi & clamant : O Christe, frustra hæc dicis, frustra imperas. *Vobis dico, vobis Christianis.* Nos ab Ethnicis in hoc stamus ; non auditis Christe. *Diligite inimicos vestros.* Vix ullus est qui obtemperet. *Ego autem dico vobis, non resistere malo.* Ignavi dicemur & imbelles. *Orate pro persequentibus & calumniantibus vos.* Rara est hæc oratio & nimis frigida. *Ut sitis filii*

Matt. 5. Luc. 6.

filii Patris vestri qui in cœlis est. Nimis caro venalis est hic titulus *Benefacite his qui oderunt vos.* Contra naturam, Domine, imperas; manda faciliora. *Dimittite & dimittetur vobis.* Non possumus, ut scias Christe, non possumus, hoc est nolumus iram cohibere, dentes restringere, manum continere; & quis cogitationibus imperet? *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta vestra.* Parati sumus perire, modo simul pereat inimicus.

VII. O Christiani, adeone cœlum odistis, ut sic velis remisque ad inferos properetis? Vbi vestrum illud: Dimitte nobis debita nostra *sicut* & nos dimittimus? aut ergo inimici vobis vestri amandi sunt, aut toties vobis ipsi laqueum injicitis, quoties hoc à Deo postulatis: Sicut nos aliis dimittimus, ita tu nobis, ô Deus, dimitte. Sed nos nihil condonamus, omnia vindicatum, omnia imus punitum, odio implacabili. Ergo & tu in nobis nil impunitum relinque. Impiorum est hoc ingenium non prædestinatorum, nam hi tam graviter lædi non possunt quin clament: Pater dimitte illis, Ne statuas illis hoc peccatum; Ego omnia condono, omnia remitto, nihil ulturus. hæ voces prædestinatorum sunt. Sed priusquam finiam, obse-

cro vos omnes, qui hæc legitis, nec tamen inimicos diligitis, creditisne hæc vera esse? vera, dicetis, nisi Veritas mentiri & Christus decipere potuerit. Si ergo vera sint ista, uti sunt verissima: quæ tandem impia hæc est contumacia, quæ hæc tam obstinata divinæ legis irrisio, quis iste tam protervus jubentis Dei contemptus? Clamat Christus & præcipit: Ignoscite, dimittite, diligite non amicos tantum, sed & quoscunque inimicos. Adhuc vestra stat pervicacia, adhuc inimicos odistis? nondum ignoscitis, nondum malevolos obtrectatores amatis? nec tanti apud vos Christus? nec tanti est Deus? nec tanti cælum est, & æterna salus? & necdum extorqueri à vobis potest vel unicum, sed serium & ex pectore promptum verbulum: Ignosco, dimitto; condonet Deus, quicquid in me à quocunque peccatum est. Adhuc, saxa statis sine sensu, sine voce, sine motu ullo ad veniam? adhuc ferreus vester animus spirat vindictam? adhuc clamatis? Inimico mala crux, inimico mala omnia? adhuc vociferamini; Inimicis ultio, inimicis mors, inimicis omnes diræ? Ergo adhuc in inimicum durant odia? ergo necdum imperantem Christum auditis? Ite jam, ite vos tales Christiani, quacunque libet via, non errabitis: secure & certo, ad illud quo tenditis,

tis, diaboli regnum perventuri. Ite compressis oculis ; ad inferos jam quævis semita vos ducet : ad hunc viæ terminum non certius itur quam errando. Et certissimum est effatum istud : Non potest amare Deum, qui non cessat odisse inimicum.

SYMBOLVM. X.

Detestatio præteritorum peccatorum.

Veniam tibi cito, et mouebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris. Apoc. 2.

DECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM

SYMBOLVM X.

FLAGELLO ET VIRGIS monſtratur *Deteſtatio præteritorum peccatorum*. Facinus abominabile judicat eſſe Auguſtinus, præteritorum peccatorum meminiſſe, & inde gloriari ac gaudere, cum de illis magnopere dolendum ſit, & contra nitendum; nam, ut idem Auguſtinus vere affirmat: Qui pectus ſuum tundit, nec corrigit, peccata ſolidat non tollit. Lugens David de ſe pronunciat: Peccatum meum contra me eſt ſemper: ideoque Deum tam efflictim rogat: Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis. Beati qui ſic lugent & odio tam generoſo peccata deteſtantur, hoc ipſum dolentes quod non ſatis doleant; ex hoc ipſo triſtes, quod minus quam par ſit triſtentur. Et hæc quæ ſecundum Deum triſtitia eſt, pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. In ſtabilem ſalutem, inquit Apoſtolus, quod attentiſſime conſiderandum. Multi ſalutem per pœnitentiam recuperant, ſed heu non ſtabilem ſalutem. Ideo Chriſtus diſertiſſime monet: Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis, explicate Luc. 13.

præ-

præcipit, non agendam tantum, ſed habendam eſſe pœnitentiam, eamque retinendam. Nec enim ut ſtati temporis mutuum, quærenda eſt pœnitentia, non transvolare permittenda, ſed certo perſeverandi propoſito firmanda. Ita D. Thomas Aquinas:
Par. 3. quæſt. 48. art. 8. Vera inquit, & ſeria pœnitentia, non tantum a peccatis præteritis expiat, ſed etiam præſervat à futuris. Non habet pœnitentiam, qui non habet propoſitum firmiſſimum non amplius in priores noxas relabendi.

Joan. 5. Marc. 2. I. Chriſtus paralytico, quem ſanarat, præcepit lectulum ut tolleret: Et mox ſuſtulit grabatum ſuum, & ambulabat. Occaſiones peccati cavendæ, tollendæ, removendæ ſunt, & ſic ad honeſti rectique metam currendum. Euangelicus prodigus extrema fame tabeſcens: Surgam, inquit, & ibo ad patrem meum Nec tantum dixit iturum ſe, ſed ivit. Et ſurgens venit ad patrem ſuum. Hîc plerique omnes & manuum & pedum uſum, noſtra culpa amittimus. Lingua valemus, non opere: ore ſtrenui, languidi manu. Arcum intendimus, nec tamen ſagittam emittimus: proponimus facturos, non facimus. Poſt commiſſas noxas gemimus, ſed ne committamus, oſcitanter cavemus. Nimirum vulnus obductum cupimus, & ſanguinem non ſiſtimus, peccatis medela admovemus, & affectum ad ea, non

non tollimus. Differendo & procrastinando senescimus. ita dum proponimus & promittimus, abit vita, & inter merum & pigrum *velle*, tota evanescit. Sic demum in longis nos propositis mors deprehendit, ridetque tot annis voluisse facere, fecisse nunquam. Augustinus olim talis, sed non diu talis, mature fecit idque ante senium, quod vidit sibi esse faciendũ. Dicebam, inquit, apud me intus: ecce, modo fiat, modo fiat, modo fiat. Et cũ verbo jam ibam in placitũ, jam pæne faciebam, & non faciebam, nec tamen relabebar in pristina, sed de proximo stabam & respirabam. Retinebant me nugæ nugarum & vanitates vanitatum, antiquæ amicæ meæ, & succutiebant vestem meam carneam & submurmurabant: Dimittisne nos? Dimisit certe & excussit jugum: vitam priorem omnem sic detestatus est, ut aliam viveret.

lib. 8. Conf. c. 11.

II. Nos sæpe quidem meliorem vitam incipimus, sed hoc tantum; nec telam hanc pertexiмus, in cæptis non modo non pergimus, sed & in antiquam silvam redimus. Sunt, quis dubitet, multorũm pii conatus, sanctæ cogitationes, optima consilia, castissima proposita. sed plerique Athenienses sumus, optime decernimus, pessime exequimur, aut certe in exequendo non persistimus. Modos vivendi honestissimos ac plane salutares nobis

præſcribimus, ſed cuivis mox tædio moleſtiæque cedimus: ſancta proponimus & grandia, ſed ubi rebellem carnem, invitantes ſocios, allicientem Dæmonem ſentimus, non inviti manus damus, & ad priores vitæ ſordes, nos retrahi non prohibemus, inſtabili prorſus & nimium brevi pœnitentia. Decreviſti, mi optime Chriſtiane, vitam inſtituere caſtiorem, occaſiones cavere, oculis in amore ducibus imperare, carnis petulantiam edomare? recte, cœpiſti verecunde loqui, paginas impuras averſari? pulchre. Propoſuiſti bilem ſubſtringere, & iræ moderari, omne odium deponere, invidiam omnem animo pellere? optime. Inſtituiſti linguam coërcere, ſilere cum alii verbis detrahunt, ſuſtinere cum dicteriis laceſſunt? omnia præclare, & ad normam veræ pœnitentiæ. Quanto vero præclarius, in hoc vitæ curriculo perſeverare? quam multi ſe heri continuerunt, linguam & libidinem repreſſerunt, iram fregerunt, ſeipſos vicerunt, qui ſe hodie in priorem vitæ licentiam effundunt, linguæ & libidinis jugum ſubeunt, iræ habenas ſolvunt, vitiis ut ante ſerviunt. Non eſt vera, quæ non eſt firma & ſtabilis pœnitentia: inconſtans hæc & deſultoria mentis levitas eſt. O quales gladiatores ſumus, qui docte quidem ventilamus, erudite præludimus, ſed cum mucrone pugnatorio uten-

tendum, cum in gradu ſtandum, & celeres ictus eludendi ſunt, ignavi recedimus, & vulnera in ſtatu evitanda, in abitu accipimus. O quales curſores nos, qui primo itinere brachia jactamus, pedes incitamus, pæne jam ſudamus: paullo poſt, ante viæ medium hæremus, deficimus, ſuccumbimus. Ah, quoties præclara conamur, inchoamus cum laude, pergimus aliquandiu ſpe bona, languemus paullatim, cadimus tandem, jacemus in fine. Arbor fruſtra flore ſuo triumphat, & fructus promittit, niſi & proferat. Architectus fundamenta incaſſum jacit, ſi ea non in parietes & muros excreſcant. Quid navarchum juvat malum erigere, antennas aptare, vela explicare, applicare remiges, ſi littore navim non ſolvat, aut ad littus quam primum redeat? Ita nos cum architectis fundamenta jacimus, & nullum ſurgit ædificium: cum oratoribus crebro exordimur, vix unquam peroramus: ſæpe vela damus cum nautis, ſed ingruente procella, ad littus unde ſolvimus, redimus. Illud nobis in ore continuum: volo facere, volo me emendare; nihil facimus, nunquam ſerio emendamus. Per Sacramenta rite percepta carceribus quidem evolamus, ſed medio curſu frangimur, cadimus, jacemus. Et jam nullum amplius extat argumentum promiſſi noſtri quod fecimus, aut divini epuli quod acceſſimus. Ita quam me-

mores injuriarum sumus, tam obliviosi propositorum nostrorum. Prudentissimum animalium censetur homo, at sibi stultissimum videri, ajebat Polybius. Nam ceteræ animantes ubi semel offenderint, cavent; non vulpes ad laqueum, lupus ad foveam, canis ad fustem temere redibunt: solus homo ab ævo in ævum peccat fere in iisdem incautum, obliviosum animal.

Isa. c. 47. Hier. c. 3. III. Per Isaiam quæritur Deus: Non posuisti hæc super cor tuum (ô anima) neque recordata es novissimi tui. Et dixi, cum fecisset hæc omnia; ad me revertere; & non est reversa. Pœnitudo, inquit Bernardus, sine correctione non proderit. Vnus ædificans & unus destruens, quid prodest eis nisi labor? qui enim baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, nihil proficit lavatio ejus. Veræ pœnitentiæ comes est correctio, ut jam coërceas gulam, jugules luxuriam, superbiam deprimas, & facias servire corpus sanctitati, quod iniquitati ante servierat. Hæc nos omnia facturos pollicemur: vix dies abit, sæpe nec hora, & jam pollicitorum obliti, redimus ad ingenium, & quod Isaias deplorat, è salubri luctu male hilarescimus: Venite sumamus vinum & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie, sic & cras & multo amplius. Simillimi sumus cum Pharaone ingenii: Videns autem Pharao quod cessasset pluvia & grando, & tonitrua, auxit

Isa. c. 56. Exod. 9.

pec-

peccatum. Ita nos post impetratam veniam, sæpissimè augemus culpam. Quoties mane oviculæ sumus, leones vesperi, & sub humana fronte tigrides! quoties mane angeli, vesperi vix homines esse deprehendimur: ita larvam aliam ex alia sumimus, & illa nobis sæpe familiarior est, quæ turpior: ita è vasis gloriæ in vasa contumeliæ mutamur, heu crebra nimium vicissitudine. Sicut autem ægrotantes, inquit, Chrysostomus, nisi semper ordinate vixerint, nulla ipsis disciplinæ per tres aut quatuor dies servatæ utilitas: sic & peccantes, nisi semper sobrii sint, nihil proderit ipsis duorum vel trium dierum correctio. Pulli gallinacei jam plumantes, sæpe per domesticum atrium musculas & vermiculos, pabuli sui delicias venantur, interim eos sublimis per aërem milvus curiose numerat. Atque cum jam volans ille fur, cunctabundo motu, eodem pæne loco pendulus circumtuetur, & quærit quorsum in prædam superne sese ruat, fulminis vice, de cœlo improvisus adest, & incuriosam ex his avem rostro transfodit, secumque trepidantem sub ungue cibum avehit. At pulli ceteri, metu celeres sub matris alas coëunt, sed non diu latent; mox metum omnem obliti & tegi recusantes, è plumatili latibulo secure provolant, tota area in pastum, ut prius, effusi. Sed adest iterum alatus prædo, & pullum alte-

Hom. 3 ad pop.

rum subito abripit. Diffugiunt iterum pavidi, & notum asylum, maternas alas repetunt. Sed hic mali metus nunquam est diuturnus, & tamdiu lusus iste utrimque luditur, dum pullis area vacuatur. Non impari lusu nobiscum mors ludit; hic vicinum nobis, illic cognatum, amicum ibi abripit. ingemiscimus, & quia propinquum malum non sine causa credimus, trepidamus etiam, moresque sanctiores promittimus. Sed quandiu hæc pia trepidatio, quandiu hi gemitus? it unus aut alter dies, & iterum vermiculos passim sequimur, jamque & lacrimarum & gemituum obliti, ad hilares cachinnos & calices; ad lucella injusta, ad ejuratas libidines, ad vitiorum nostrorum circulum redimus, & ad pristinam vitæ consuetudinem libere provolamus, tamdiu male securi, dum ultimæ nobis fluant lacrimæ, & mortis ungues jam nostro hæreant pectore. tunc velle facere, nimis serum; fecisse solum juvat; & quod durum erat pati, tunc meminisse dulce est. Sed hæc neque aliis, neque nobis ipsis satis credimus: peccata detestamur quidem hodie, cras eadem sæpe plura & graviora repetimus. Ludimus cum bono Deo; vix facta deflevimus, mox iterum deflenda facimus, ita catenā nectimus è vitiis. quod deflet Isaias, & minatur: Væ qui trahitis
Cap. 5. iniquitatem in funiculis, & quasi vinculum plaustri, peccatum, hic mos noster

eſt,peccata alia atque alia, aliis atque aliis peccatis accumulare, ac plerunq; in pejus proficere. & quemadmodum Antiochus Epiphanes bonus puer, ſed malus juvenis, & vir peſſimus fuit: ſic iiſdem pæne gradibus & nos abimus in profundum. deletis namque per pœnitentiam & exomologeſin culpis, prima forſan hebdomade calemus, altera tepeſcimus, frigemus tertia, demum omnis bonus ſpiritus evaneſcit, & rurſum morimur. O lunas, non uno duntaxat menſe, nec hebdomade una, ſed uno quandoque die creſcentes & decreſcentes, opulentas & inopes, & quot Euripos in anguſto pectore circumgeſtamus? quoties è bona oliva in oleaſtrum turpiter degeneramus? heu volubilitatem & inconſtantiam, non fortunæ quæ ſenſim fit peſſima, cum eſſe bona deſinit. Impius facit opus inſtabile.

Juſtorum autem ſemita quaſi lux Prov. ſplendens, procedit & creſcit uſque ad c. 12. perfectam diem: peccata prædeſtinati Prov. cap 4. ſic deteſtantur, ut ea penitus averſentur; non tutum arbitrantur, hunc cum Deo luſũ reciprocare, ut peccata commiſſa defleant hodie, cras iterum deflenda committant. Dei ſemel offenſi nunquam obliviſcuntur, nec ſine gemitu recordantur condonatæ offenſæ. Hinc ampliſſimam à Deo gratiam ineunt. Offenſum ſe Deus obliviſcitur, ſi nos offenſi cum dolore recordemur.

SYMBOLVM. XI.

Voluntatis in bonum propenſio.

Inclinaui cor meum ad faciendas juſtificationes tuas in æternum, propter retributionem. Pſal. 118.

VNDECIMVM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLVM XI.

ANCHORA, est *Voluntatis in bonum propensio*, quæ sese tunc demum exerit, cum quis firmissime statuit, nullum unquam gravius peccatum committere, etsi bonorum omnium ipsiusque vitæ facienda sit jactura. Juravi & statui custodire judicia justitiæ tuæ. Quod si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Ludovicus Granatensis: Reprobationis, inquit, signum mihi certum videtur facilitas letaliter peccandi, sine doloris sensu. Nimis est malus, qui quod bonum est, nec serio quidem vult velle: magna pars bonitatis est, velle bonum fieri. Cœlo prædestinati, ut nil unquam mali velint, id volunt unice, quod vult Deus. Omni hora & momento clamant cum Paulo: Domine quid me vis facere? Non est quidquam quod pro te pati recusem: nihil mihi nimis acerbum aut arduum, nihil difficile nimis erit aut inexpugnabile: omnia superabo tolerando; pervincam & expugnabo omnia, Deo meo duce & adjutore. Et quicquid viribus non potero, id ardentissimis desideriis consequar: quocunque me pedes non tulerint, eo cogitationum alæ perducent: & uti

Psal. 118.

2 Jo. 3.

Act.

 sola-

ſolares herbæ ad ſuum ſolem, ſic ego ſemper ad tuam, Domine, voluntatem me vertam. In capite libri ſcriptum
Pſ. 39. eſt de me, ut facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei, in medio memoriæ, intellectus, & voluntatis meæ illam repoſui. Bernardus ad hoc divinæ voluntati præſtandum obſequium promptiſſimus: Pauperculus ego, inquit, non habeo niſi unum minutum, voluntatem meam, & non dabo illam ad voluntatem illius, qui toto ſe totum me comparavit? Æquum omnino eſt, ut *voluntas divina* regula ſit humanæ voluntatis & an-
Diſſ. 3 cap. 26. chora. Epictetus: Conſtitui, inquit, & conformavi voluntatem meam divinæ. Vult me febricitare? Et ego volo. Aliquid aggredi? volo. Potiri? volo. non potiri? nolo. Mori? volo. Quis jam igitur prohibere me aut cogere præter voluntatem poteſt, non magis quam ipſum Deum? Turpe, hæc olim à priſcis in cæca nocte verſantibus viſa, à Chriſtianis ad clariſſimum ſolem cæcutientibus non videri. *Fiat voluntas tua*; ô mi Deus, *tua voluntas fiat, ſicut in cœlo & in terra.*
1. Machab. 3. Quare accingimini & eſtote filii potentes, ut pugnetis adverſus nationes (contra inſultus vitiorum) ſicut autem fuerit voluntas in cœlo, ſic fiat.

I. Horologia urbica, primarium unum ſequuntur omnia; cur non & omni-

omnium hominum voluntates, velut minuta horologiola, ad illud cœleste magnum, ad unicam divinam voluntatem dirigantur? Sicut fuerit voluntas in cœlo, sic fiat. Dici non potest quam hoc Deo sit gratum. gratulatus ipse sibi Deus velut de re maxima: Act.
Inveni, inquit, David filium Jesse, vi- 13.
rum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Ergo diu quæsivit Deus, quæritque ejus animi & voluntatis hominem qui id solum, in omnibus, semperque aut nolit aut velit quod ipse. Hoc tali reperto homine, gaudium non dissimulat benignissimus pater: Inveni qui faciet omnes voluntates meas. Ideo & ipse Dei filius omnem suam ad patris voluntatem composuit: Descendi de Joan. 6
cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Ab hac bonæ rectæque voluntatis norma nimis remotus est, qui non tantum non ad nutum, sed nec ad imperium obedit. Sapiens timet & Prov.
declinat à malo, stultus transilit & 14.
confidit. Hoc est comedere, ac ter- Prov.
gere os suum, & dicere, non sum o- 30.
peratus malum. Qui hujus animi est, oppignerat animam diabolo, & ridet; cœlum perdit, nec damnũ sentit, tanquam inter omnia damna levissimum.

II. At contra, cœlo destinati sic animum in bono stabiliunt, ut omnem mali speciem, & vel umbram

peccati perhorrescant: non sinunt id sibi placere quod Deo displicet, in id solum tota mente pronissimi, quod, etsi displiceat omnibus, modo uni sciant placere Deo, hoc cogitant, hoc & loquuntur, nec dubium quin sæpius eorum voluntas sic ignescat, ut præ Epicteto longe religiosius exclament: Deus meus, amor meus! absit hoc à me, ut quod tu vis, ego nolim; aut quod tu non vis, velim ego; tua voluntas, mea est voluntas; imo mea jam amplius mea non est, quia tua esse cœpit; & ideo tua mihi jam sequenda est, quia mea esse cœpit. Idem ego velle debeo, quod tu, & vero etiam, ô Domine, volo. Ægrotare me vis? volo. Pauperem esse? volo Domine. Doloribus affligi? hoc volo. Contumeliis & injuriis affici? etiam volo. Contemni atque despici? & hoc volo, quantumvis id graviter sentiam. Vis me destitui solatiis? volo. Animi angustiis premi? volo, etiamsi tu, mi Domine, id me velis ad extremum usque judicium perpeti. Vis me rebus charissimis spoliari? difficile est quidem amata relinquere, tecum tamen hoc ipsum volo. Etiam mori me vis? inter difficilia omnia, difficillimum hoc est: tamen centies mori non recuso, modo divinis sanctissimæ voluntatis tuæ brachiis immoriar. Vis me præmature mori? volo vel reluctante natura.

Vis me cœlo adſcribere? volo, ô Domine, volo. Inferno addicere? Ah! bone Ieſu, ut tu tua hoc velles ſententia, factis ego meis volebam & merebar, ſed ut ego hoc nollem, & volebas tu & merebaris tuo ſanguine. Atque ſi fieri poſſet (uti ſane non poteſt) alterutrum iſtorum, aut æquiſſimam tuam voluntatem eſſe irritam, ut ego beatus ſim; aut me damnatum eſſe, ut juſtiſsima tua voluntas ſit rata; proclamo: melius eſt damnari me, & ſervari quod tu vis, ô Deus. Sed ô bonitas, mortem meam, ſcio, non vis, qui filii tui mortem ideo volebas, ut poſſes non velle meam. Per illam ergo filii acerbiſsimam mortem te rogo, ô pater, ab æterna morte me ſerva. En vulnera, en ſanguinem quo tibi pro me litatum eſt: filio nolebas parcere, ut poſſes ſervulo. Ego mancipium tuum. O rex immortalis, ad omnem arbitrii tui motum verſari me patiar: ſuave mihi erit quicquid à voluntate tua evenerit. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. Hos amat cœli monarcha famulos qui heriles nutus oculo tam vigilante obſervant, ut Domini voluntas, lex fiat ſervi, qui ſemper explicata fronte dicat: Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis faciat. Nihil enim melius eſt quam reſpicere in mandatis Domini. Eccl. c. 23.

XI. Summ illud nobile monitum

commendent Græci : Ne quid nimis. Tu ſane, ô Deus, tu mandaſti mandata tua cuſtodiri *nimis*. Servos ſuos vult Deus ad omne præceptum, & ad omnem nutum paratos, promptos, qui vel uno etiam die, vel etiam afflictiſſimi, millies tamen corde & ore dicant, *quod Deus vult*. Ita quidquid hi tam bonæ mentis homines volunt, hoc vult Deus, nam illi conſtantiſſime nolunt, quod Deum averſari ſciunt & nolle. Ita hi tales, quicquid deſiderant, impetrant, quandoquidem non aliud unquam deſiderant, quam ut ad unam & unicam Dei voluntatem ſe conforment; ſciunt enim quàm vere Hieronymus de obitu Blæſillæ ſcripſerit ad Paulum : Bonus eſt Deus, & omnia quæ bonus facit, bona ſint neceſſe eſt. nec illi bonæ voluntatis homines pro malo habent quicquid à bono Deo eſt. Sani ſunt? gratias referunt conditori. Languent? & in hoc Domini ſui voluntatem agnoſcunt & laudant. Charorum orbitas irrogatur? plangunt quod accidit; ſed quia ſic placere norunt Domino, animo ſuſtinent æquiſſimo. Vnicus rapitur filius? durum quidem, ſed tolerabile; quia ſuſtulit ille qui dedit. Imminet dura pauperies, aut gravior pauperie morbus? contemptus affligit aut contumelia? injuriarum agmen laceſſit? alias ſibi voces elabi non ſinunt quam iſtas: *Sicut Domino placuit, ita factum eſt*.

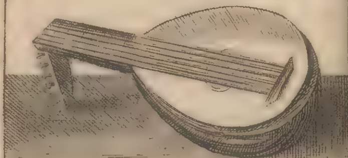
est, ita benefactum; etiam in hoc laudetur Deus. Benedictus Deus in æternum. Hac bona voluntate, velut anchora, stabiles supremam expectant horam, & breve putant omne malum, quod finis melior subsequetur.

DUO-

SYMBOLVM . XII.

Moderatio affectuum.

Sub te erit appetitus eius, et tu dominaberis illiut. Genes. 4.

DUODECIMUM PRÆDESTINATIONIS SIGNUM.

SYMBOLUM XII.

CITHARA, qua exprimitur *Moderatio affectuum*, seu, *victoria tentationum*. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis, libere clamat Paulus. Eleganter Bernardus de Christo nos ad se invitante: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, ac si dicat: qui me desiderat, se despiciat; & qui vult facere voluntatem meam, discat frangere suam. Quod autem pugnantem fatigat, vincentem coronat. Et hoc est lucrari vitam, quotidie sibi suisque affectibus mori. Ubi affectus vivunt, ibi aut cæca, aut mortua est ratio. Ideo sanctissimus David: Revela oculos meos & considerabo mirabilia de lege tua. Scio Domine in lege tua magna & sublimia secreta contineri, sed ego homo sum, carne pressus, & variis affectibus obnoxius, nec ignoro, quanta sit vis illorum qui mentem meam turbant, & excæcant: tuæ igitur pietatis sit aperire oculos meos, & offusam ab affectibus caliginem dispellere. Vere de affectibus Seneca: Facilius est initia eorum prohibere, quam impetum regere. Nam sicut in præceps dato corpori nullum sui arbitrium est, nec resistere dejectum

Ad Galat. 5.

Psal. 118.

I poteſt,

poteſt, ſed omne conſilium irrevocabilis præcipitatio abſcidit: Ita animus ſi in iram, amorem, alioſve affectus ſe projecerit, non facile reprimet impetum; rapiet illum ad imum vitiorum proclivis natura. Optimum igitur ipſis repugnare ſeminibus, cujuſcunque demum malignioris affectus. In confinibus arcendus eſt hoſtis, nam ubi portis ſe intulerit, modum à captivis non accipiet. O quanto melior eſt patiens viro forti, & qui dominatur animo ſuo, expugnatore urbium.

Prov. 16.

I. Auguſtinus: Beati pacifici, inquit, in ſeipſis, qui omnes animi motus componunt & rationi ſubjiciunt: beati qui carnis concupiſcentiis edomitis, regnum fiunt Dei, in quo nihil non ordine agitur, in quo mens imperat, non reluctantibus famulis, corporis ſenſibus. Hæc illa pax ab Angelis, naſcente Chriſto, proclamata, ſed ea non niſi per arma & pugnas obtinetur. Cur enim Deus inter bellicos tubæ clangores Moſi legem in manus tradidit? num mitior & ſuavior muſica, religioni Eccleſiaſticæ, quo lex ſpectabat, non fuiſſet convenientior? caſtris tuba quam templis eſt aptior. Et nos, mi Chriſtiane, ad caſtra vocamur, & ad conflictus ab eo, qui legem dedit. legem non ſervabit, quiſquis contra legis hoſtes pugnare detrectaverit. Carnem

Lib. 1. de Serm. Dom. c.

Exod. 19.

nem suam nemo vicit blandiendo: suadentem Diabolum, Mundum seu blandientem, seu sævientem sine pugna nemo superavit; resistendum est & luctandum cum omni affectu, quem hostes divinæ legis concitant. qui suis solum noxis irascitur, & affectibus indulget, is malæ arboris ramos amputat, sed salva radice: rami repullulabunt. Ita Chrysostomus Christi verba expendens: Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Non Modo, inquit, morbum, sed & morbi radicem evellit Christus. Radix adulterii concupiscentia est impudica. Quare non solum plectit adulterium, sed & concupiscentiam, matrem adulterii Ita non tantum cædes prohibet, sed & iram ad illas ducem, sed & contumeliosa verba iræ fomenta. Iracundia & amor, duo violentissimi affectus sunt, nec leges admittunt, nisi serias & severas; blandis præceptiunculis vix emendantur. Ita non aliorum vitiorum more sollicitat animum, sed abducit, imo præcipitat. Et quamvis nemo velit tam graviter ferire hostem, ut manum in vulnere relinquat, seque ab ictu revocare non possit: tale tamen telum est ira, vix retrahitur cum longius excurrere cœperit. ira non abhorret ab ullo scelere, & si quem sibi destinarit suo fulmine tangendum, non nisi le-

thali plaga lenitur. Iracundus, velut pyrites lapis, quacunque sui parte cum silice collidatur, ignem vomit. Vir iracundus provocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum proclivior. Ira & furor, utraque execrabilia. Et vix ulla pestis humano generi pluris stetit. Nam virum stultum interficit iracundia, & parvulum occidit invidia. Itaque fratres amantissimi, inquit Augustinus, ne, obsecro, tantum malum nobis inducamus; animæ morbum, rationis tenebras, à Deo alienationem, oblivionem familiaritatis, principium bellorum, plenitudinem calamitatum; dæmonem pessimum. Qui quidem tanto magis cavendus est, quo plures quotidie invadit. In omnes personas inquit Seneca, hic exardescit affectus: tam ex amore nascitur, quam ex odio: non minus inter seria quam inter lusus & jocos. Nec interest ex quam magna causa nascatur, sed in qualem perveniat animum. Sic ignis non refert quam magnus, sed quo incidat. Nam arida scintillam quoque fovent usque in incendium. Atqui nihil est, ait, tam difficile & arduum, quod non humana mens vincat, nullique sunt tam feri & sui juris affectus, ut non disciplina perdomentur. *Quodcunque sibi imperavit animus, obtinuit.* Quantum vero est, effugere maximum malum, Iram, & cum illa rabiem

Prov. 29.

Eccl. 27.

Job. 5.

Lib. 4. de Civ. c. 6.

Epist. 18.

biem, sævitiam, crudelitatem, furorem, & alios comites ejus affectus?

II. Quod Romanus hic sapiens dixit de ira, idem hoc de notissimis furiis Superbia & Invidia, idem de nequissimis sororibus Luxuria & Gula, deque omni vitiosorum affectuum exercitu dicendum: Quantum est, hæc mala maxima effugere, & ad beatam tranquillitatem, & quandam quasi harmoniam, ac omnium cupiditatum concordiam, animum componere? Beatus ergo ille, qui tanto minorem affectibus libertatem indulget, quanto minus ipse vult servire vitiis: & ut rationi suum stabiliat sceptrum, crucem statuit affectibus. Ad triremes damnati, certas habent, tametsi breves remorum ferias, subinde sua membris est quies: qui affectibus serviunt, quieto nunquam vivunt animo: unus ex alio cogitationum tumultus nascitur: Servietis diis alienis dic ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Idcirco Ecclesiasticus: Post concupiscentias, inquit, tuas non eas. Equus refractarius fræno coërcendus, deses, calcaribus urgendus. Idem affectibus faciendum, quorum aliquos impellendo, plerosque retinendo melius regas. Nemo magis odisse se potest, quam qui sic perdite se amat, ut in voluptates immodice solutus, nec impetrare sibi, nec negare quidquam possit. sed sciant hi, quid eis vaticinetur

Hier. c.16.

Eccl. c.18.

Rom. 8. Apostolus: Si, inquit, secundum carnem vixeritis, moriemini; si spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Nemo majus obtinet imperium, quam qui ipse sui est Dominus; non est miserior servitus quam suis servire affectibus; nec illustrior est triumphus, quam parta de seipso victoria. Brevis hic conflictus, premium æternum. Affectus suos vicit, qui eis servire non vult. At servit, ait Ambrosius, quicunque metu frangitur, vel delectatione irretitur, vel cupiditatibus ducitur, vel indignatione exasperatur, vel mœrore dejicitur. Nec ulla servitus turpior est, inquit Seneca, quam voluntaria, cum alius libidini, alius avaritiæ, alius servit ambitioni. Bonus, Augustino teste, etiamsi serviat, liber est: malus, etiamsi regnet, servus est; nec unius hominis, sed quod gravius, tot dominorum quot vitiorum. Cupiditatum vero non magis unum genus ac ratio est, quam vultus humani & formarum, quæ cum ex æquo homines simus omnes, maximam habent varietatem, sic alii aliis rebus afficimur, neque omnes iisdem æqualiter delectamur. Hic in libidines exæstuat, ille auro capitur; hunc strangulat invidia, iste potando sibi quærit exitium, alius otiando aut ludendo. Nemo ea quam sibi fingit, perire se putat beatitudine, perinde atque si minus suffocaretur qui in vino submergitur,

Lib 2. de Jacob & Vita beata.

Sen. Epist. 47.

gitur, quam qui in aquis. Recte D. Gregorius asserit: Reprobæ menti valde placet quod concupiscit, sed in æterna pœna, quod ei modo est dulce, marescit. O miser, species te decipit, & concupiscentia subvertit cor tuum, ut aquas fugaces ore decepto appetas. Et quæ hominis beatitudo sit libido? de qua Amb. Febre, inquit, libido flagrantior est, graviusque inflammat, & præcipitat: sed ubi quis resipuerit à furore, tunc conscientiæ visus aperitur, & sui unusquisque facinoris pudendam turpitudinem erubescit. Tunc Deus timetur, & peccator se celare cupit, sed non potest; patet deformitas, nudum enim est Deo omne secretum, & peccator divinum mente conscia judicium formidat. Pecuniæ fames, ad omne scelus egregium calcar, non sedatur lucro, sed incitatur, nec minus animum quæsitis torquet quam quærendis; cumque cetera vitia senescente homine senescant, sola juvenescit avaritia. Odium porro & invidia pertinacissimi morbi, nec quâ reliqui affectus facilitate sanabiles, nisi in cunabulis pereant. Gulæ vero qui serviunt, malam certe dominam habent, quæ tanto fit imperiosior, quo fideliorem nacta est servum, & quia cognatam habet Lasciviam Gula, tanto plus ea nocet castimoniæ, quo plus illecebris nutritur. Quis jam ille, & laudabimus eum, qui cum Tobia glo-

Lib. 4. in 1. Reg. cap. 4.

Daniel c. 13.

glorietur: Mundam servavi animam meam, ab omni concupiscentia: hoc enim est omnes citharæ fides in concordiam componere?

1 Reg. 15. c. III. Saul Agagum regem carcere damnavit, quem Dei jussu, capite debuisset. Nos quoque non minus turpi clementia in affectus nostros statuimus, & jugulandos non necamus sed sola mulctamus carcere, cum id potissimum cavemus, non ut extirpentur, sed ne fœde prorumpant foras, licet intus sæviant. Ita dum latenti hosti parcimus, eum in nos ipsos armamus, ut quod principio lapsus fuerat & error, paullatim mos fiat & consuetudo, ex qua demum vitiosissima oriatur necessitas. Ita sensim ab hoste domestico undique oppressi, clamamus: Non possum me hîc vincere: assuetis carere non possum, mori me cogit, qui hanc mihi delectationem eripit. Sic errores nostri in mores abeunt; & quia malignos affectus non in herba opprimimus, sed crescere permittimus, tandem silvam crevisse cernimus, & ingens dumetum, quod nullis pæne viribus amplius convelli possit. Sed neque hîc desperandum, cum etiam consuetudo expugnari queat consuetudine meliori, & tanto futura sit corona pretiosior, quo difficilior pugna: volenti cum bono Deo vincere, certa est victoria. Modo Moses marinos flu-

Exod. 14.

ctus virga increpet, cetera curabit Deus, & tutus transibit Israel, & tota mergetur Ægyptus. Amorrhæus & Chananæus nostris confinibus exterminabuntur, modo discamus certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi. Militia est vita hominis super terram. Nemo sibi ipsi fidat, periculosiorem etenim insidiatorem & hostem nemo habet, quam seipsum, cum quo nullæ satis tutæ possunt esse induciæ: neque securum est, prius claudi hoc hominis armamentarium, quam aperiri sepulchrum. Semper in armis excubet, cui cordi est reportanda de tot hostibus victoria. Pulchre Cyprianus: Voluptatem, inquit, vicisse, voluptas est maxima; nec ulla major est victoria, quam ea quæ à cupiditatibus refertur. Qui enim hostem vicit, fortior fuit, sed altero qui vero libidinem repressit, fortior fuit seipso. Citharœdus tamdiu discordes inter se chordas ad musicam legem attemperat, dum in symphoniam consentiant: Prædestinatus tamdiu turbatos inter se affectus conciliat, dum religiosæ paci non contradicant. Si Platoni credimus, corpus nostrum cithara est, citharœdus est animus, cui nunc hæ, nunc illæ fides tentandæ; modo lex oculis, modo linguæ ponenda; modo aures, modo manus astringendæ; Nunc luxuriæ, nunc impatientiæ affectus, ad debi-

Job. 7.

tam normam revocandi. Peritus ſane citharœdus fuit qui dixit: Caſtigo corpus meum & in ſervitutem redigo. Prædeſtinati princeps cura eſt, ut quotidie citharam ſuorum affectuum examinet: & jam cum iracundia ſua litigat, nunc invidiam reprehendit, modo ſuam ſomnolentiam extimulat, mox lætitiam refrænat, inde triſtitiam mitigat, ſemper his ſuis chordis oberrat, totieſque vel remittit, vel ſeverius intendit, donec in harmoniam conſpirent. Nihil ſuis affectibus indulget prædeſtinatus, nemini minus parcit quam ſibi, deprehenſam in ſe ream cupiditatem, non niſi ad crucem abſolvit. Signum itaque prædeſtinationis eſt & iſtud: Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis ſuis.

SIGNORUM
DE
PRÆDESTINATIONE
ET
PRÆDESTINATORUM
PAUCITATE
CORONIS.

Dictis addat coronidem mellifluus doctor, Bernardus: Novit Dominus, inquit, qui sunt ejus, & solus ipse scit quos elegerit à principio, quis vero scit hominum, si est dignus amore vel odio? quod si, ut certum est, certitudo nobis omnino negatur, nunquid non tanto delectabiliora erunt, si qua forte electionis hujus signa possimus invenire? quam enim requiem habere potest spiritus noster, dum *prædestinationis* suæ nullum adhuc testimonium tenet? Fidelis proinde sermo & omni acceptione dignus, quo salutis testimonia commendantur. Hoc sane verbo & electis consolatio ministratur, & subtrahitur reprobis excusatio. Cognitis siquidem signis vitæ, quisquis hæc negligit, manifeste convincitur, in vano accipere animam suam, & pro nihilo habere terram desiderabilem. Jure nemini nisi sibi ipsi culpam impingat, qui nullum in se *prædestinationis* signum

Serm. 2. de octav. pasch.

gnum deprehendit. Non cæca sortitione, cœlo vel inferis, hós vel illos
Act. 15. prædestinavit Deus. Notum à sæculo est Domino opus suum. Ita ex *prævisis omnium meritis*, vel his præmium, vel
Resp. 3. ad cap. object. Gallic. supplicium illis decrevit, ut rectissime dixerit D. Prosper: Non ex eo necessitatem pereundi habuerunt, quia prædestinati non sunt; sed ideo prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria prævaricatione præsciti sunt.
Lib. 1. ad Simp. q. 2. Consentit Augustinus: Non odit Deus Esau hominem, sed Esau peccatorem. Nihil enim in homine Deus aliud o-
Epist. 105. dit, nisi peccata. Idem: Solum, ait, peccatum viam obstruit ad cœlum. Omnes quidem metam ad unam properamus, sed heu quam diversis semitis & imus, & currimus, & perimus! Arcta via Vitæ; mollis, rosea, & *lata perditionis*: asperitas montium
Matt. 7. v. 27. illic, hic vallium declivia. *Facilis descensus Averni.* Clamat Veritas, monet & adhortatur; *Intrate per angustam portam quia lata porta & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem & MULTI sunt qui intrant per eam: quam angusta porta & arcta via est quæ ducit ad*
Luc. 13. v. 23. *vitam, & PAUCI sunt qui inveniunt eam!* Idem denuo ingerit: *Contendite intrare per angustam portam quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* Vere angusta hæc est semita,
Rom. 2. quæ non nisi uni & sine comite licet incedere. Vnusquisque nostrûm pro

ſe reddet rationem Deo : unusquisque onus ſuum portabit : unuſquisque propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum laborem. Et hoc eſt quod ingemiſcens Chriſtus : MVLTI *ſunt*, inquit *vocati*, PAVCI *vero electi*. Hoc unicum verbulum, PAVCI, velut horrendum & inauditum tonitru, magnam orbis partem è vitiorum veterno excitavit : ex urbibus in antra atque horridas ſolitudines non paucos expulit, & quot centena Martyrum millia in cataſtas & equuleos, in rotas atque rogas, in cruces & beſtiarum fauces, in armatas tortorum manus egit? vox una erat illorum omnium : Mori nobis facile eſt, modo demum vivere liceat, inter PAVCOS, illos ELECTOS: ludat gladius jugulis noſtris, modo PAVCIS illis ſed BEATIS annumeremur. Et quis eorum non auſus dicere? Si unus ego vel centum cruces veſtire poſſim, non abnuam: ſi unus ego poſſim vel centum cervices ſecuri porrigere, nullam ſubtraham: centies mori, jocus mihi erit, tormenta pro fomentis habebo, modo ad illam PAVCORVM in paradiſo ſocietatem admittat. Hinc illa Ignatii martyris generoſiſſima vox : *Ignis, crux beſtiæ, tota in me tormenta diaboli veniant, tantum ut Chriſto fruar :* Hoc idem ore Chriſti miſſum tonitru, hæc eadem vocula PAVCI, tot impuræ vitæ homines è
viri-

viridantibus luxuris pœnitentiæ compegit; ſatius illis viſum eſt inter paucos ſervari, quam cum plurimis perire, non enim minus perit qui perit in turba. Et hæc ſalvandorum paucitas, omni evo propoſita nobis in cautelā.
2 Pet. 2. De hac ipſa, juſtitiæ præco Noë (ſic appellatur à Petro Apoſtolo) centenis annis & amplius concionatus eſt ante
Gen. 7. diluvium. At omnibus in ſcelere obſtinatis, octo ſolum animæ ex omni hominum numero, in ligneo illo ſeu carcere, ſeu navigio ſunt ſervatæ: & inter hos pauculos, impius Cham erat. Nam uti ſemper odoriferis proxima ſpina roſis jungitur, ita rariſſima proborum ſocietas eſt, ſine mixtura improborū.
Gen. 18. Quod ſi Deus Sodomæam terram everſurus, vel decem probos reperiſſet, ad Abrahami preces omnibus aliis peperciſſet, ſed omnis illa terra necdenarium quidē juſtorū aluit. Vere tunc ſteriliſſima fuit probitatis annona. Igi-
Gen. 19. tur Lotho ab Angelis præcipitur: *Feſtina & ſalvare*. Ita maximo huic incendio, quo florentiſſimæ Sodomorum & Gomorrhæorum civitates deflagrarunt, non niſi tres homines ſunt ſubducti: iræ divinæ ſigna hodieque illic locorum extant. Sed & illud ſervandorum paucitatē clare prænuntiabat:
Exod. 12. Cum Moſes ſexcenta millia virorum peditum, abſq; parvulis & mulieribus educeret Ægypto, & vulgus promiſcuum innumerabile ſequeretur, duo

tan-

tantum è tanto numero in fertiles il-
las terras pervenerunt, ceteris omni-
bus eremus pro capacissimo tumulo
fuit; in hoc velut unicum conditoriũ
tot millia mortuorum descenderunt.
At vero Ægyptius tyrannus, qui popu- Exod. 14.
lum è fuga retracturus insecutus est cũ
universo exercitu, rubri Oceani flucti-
bus sepultus est. En, quot millia vivo-
rum in vastissimo hoc sepulchro sint
condita? Quis non timebit te, ô rex
Gentium! Populo propter adoratum i- Hiere. c. 10.
dolum; proclamat Moses: Si quis est Exod. 31.
Domini, jungatur mihi, & eodem die
cæsa sunt viginti tria millia hominum.
Magna profecto strages, quam edidit
unicus ex auro vitulus. Tanti est coram
Deo vel unicum peccatum. Cum Jo-
sue civitatem Hiericho, circumeundo Josuæ. c. 2. & 6.
& clamando expugnasset, quicquid &
hominum & jumentorum inerat,
flamma gladioque periit; ipsa de-
mum quasi unius cadaveris bustum, in
altissimo cinere deflagravit, una do-
mus, à cæde urbisque incendio servata
est immunis. Duce Gedeone Madia-
nitas impugnaturo, è triginta duobus Jud. 7.
millibus militum, trecenti tantum se-
lecti sunt ad pugnam, rejectis ceteris
omnibus. Nullum Deus numerum cu-
rat, nisi bonorum: nec via ad inferos
longa est; unico itur anhelitu, unico le-
thali crimine rei læsæ Majestatis effi-
cimur, & digni æternis rogis. Ita olim Iud. 20.
propter unicum libidinosum facinus,
qua-

quadraginta millia Hebræorum; Benjamitarum quinquaginta millia & sexcenti jugulati sunt. Bethsamitæ arcam Domini curiosius tantum intuiti, quot millium strage hanc oculorum licentiam luerunt? Non minus clare in sacra Regum historia, hæc prædestinatorum raritas oculis subjicitur. Absalomo rebellem exercitum in patrem ducente, pervolat cursor ad regem David, nunciatque; *Toto corde universus Israël sequitur Absalon.* Cumque etiam Seba furiosam multitudinem in suum regem concitasset, mox alius supervenit rumor: *Separatus est omnis Israël à David, secutusque est Seba.* Mundum inspice, & idem nunc pæne fieri dices. Christus, alter David, viam nobis signat suo sanguine cruentisque vestigiis, opertum spinis gerit caput, infamem crucis trabem fert humeris, sanguine mixtim lacrimisque natant moribundi oculi, & hoc habitu Calvariæ montem conscendit, & ut sequamur, hortatur. Sed heu, quam raros habet comites, qui cum ipso, eo quo possunt modo, velint crucifigi? liceat dicere: Totus mundus in maligno positus, toto corde sequitur non Seba, sed Satanam: paucorum iter est in montem Golgotha cum Christo. Huc illud quoque pertinet, quod cum David rex elatiore spiritu populum censeri jussisset, septuaginta hominũ millia peste sunt consum-

1 Reg. 6.

2 Reg. 15.

sumpta. Et ista quidem omnia, futurorum umbræ, & velut prologus seu exordium fuerunt concionis illius, quam Christus de paucitate prædestinatorum erat habiturus. Judæos jam mihi numera ab Abrahamo usque ad diem mundi ultimam, & illa in Apocalypsi centum quadraginta quatuor millia, vix pars erunt millesima omnium simul numeratorum, ita ut ex omni eorum numero millesimus Judæus inter prædestinatos non veniat numerandus. Et quod de Hebræorum, idem de omnium aliorum hominum numero, salva proportione, recte astruitur, nã quod Christus prædixit Iudæis & omnibus aliis commune est, nec enim paucos tantum ex Iudæis arcto tramite ad vitam ituros, sed absque discrimine pronunciavit: PAUCI *inveniunt eam.* Huic veritati confirmandæ, Prophetæ plerique omnes acclamant. Isaias: *Dilatavit infernus animam suam, & aparuit os suum absque termino,* quia *succensa est velut ignis impietas, veprem & spinam vorabit & succendetur in densitate saltus, & convolvetur superbia fumi. Vepres enim & spinæ erunt in universa terra.* Et ubi quæso libidinis atque luxuriæ vepres non in silvam excrescunt? ubi non surgunt densissimæ spinæ curarum, & sollicitudinum pro numis, non pro cœlo? Vere *terra infecta est ab habitatoribus suis,* quia

Mat. 7. Luc. 13.

Isa. c. 5.

Isa. c. 9.

Isa. c. 24.

Exo. 24.

Isa. c. 56. *quia transgreßi sunt leges, mutaverunt jus, dißipaverunt fœdus sempiternum. Omnes in viam suam declinaverunt. Unusquisque ad novißimum.* Hieremias non minus flebili questu hanc proborum paucitatem deflens: *Circuite,* inquit, *vias Hierusalem & aspicite, & considerate, & quærite in plateis ejus, an inveniatis virum facientem judicium, & quærentem fidem? Æs & ferrum, universi corrupti sunt.* Non divites tantum, sed quod mireris, pauperes quoque superbire sciunt & lascivire, jamque etiam paupertas didicit cum vitiis habere amicitiam: universi corrupti sunt, æs & ferrum, argentum & stannum. Et ut mali originem exploraret propheta: *Attendi*, ait, *& auscultavi, nemo quod bonum est, loquitur*, (nimis verum nostro hoc ævo) *nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens, quid feci? omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens in prælium.* Væ terræ, væ hominibus, *adulteris repleta est terra.* Michæas æque lamentatur hanc virtutis orbitatem: *Væ mihi* ait, *non est botrus ad comedendum: periit sanctus de terra, & rectus in hominibus non est.* Davidi hæc consideranti, exundantes lacrymis oculi, ad instar fonticulorum cœperunt fluere: *Deus,* inquit *de cœlo respexit super filios hominum, ut videat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinaverunt, simul inutiles*

Hier. c. 5.

Hier. c. 6.

Hier. c. 8.

Hier. c. 23.

Mich. 7.

tiles facti sunt, non est qui faciat bonum, Ps. 13. & 52.
non est usque ad unum. Consideret
quis lacrymabilem hujus ævi statum,
variamque morum corruptelam, &
cum regio vate sentiet, dicetque rediisse
Noëmi tempora, aut simillima
illis. Nam *sicut erant ante dilu* Matth. 24.
vium comedentes & bibentes, & nuptui
*tradentes usque ad eum diem quo intravit
Noë in arcam, & non cognoverunt
donec venit diluvium & tulit omnes.* Ita
& nunc virtus ubique terrarum aut
exulat, aut ubi admittitur, non habitationis
lege ut inquilina, sed hospitii
gratia ut peregrina recipitur,
non nimis diu retinenda. At vitium
amplissimi juris & dominii, regna
sua non amplius numerat; late nimis
dominatur. Palliata injustitia,
oculatissima invidia res suas audacter
hic agunt; & multo quam audacissime,
exosum cœlo vitium, spurcissima
luxuria. Sic demum proborum
numerus ad paucos redigitur,
qui ad improborum myriadas collatus,
Biantis dictum confirmat: *Rari
boni, pravi plurimi* Huic accedens
Ambrosius: In comparatione, inquit,
reproborum, exigua est turba Thren. c. 1.
electorum. Nam ubique multitudo
peccantium, ubique turba pereuntium.
Vere lugent viæ Sion, at rident
semitæ Babylon. Profecto, si quis
mentis oculos in viam quæ præcipitio
ad inferos imminet, intendat,

advertet eam tam eſſe viatoribus frequentem & celebrem, ut alius alium impellat ac trudat gratioſa compreſſione. Ita cuncti ad gehennæ flammas, velut ad nuptias alternis exemplis properant. Non pronum eſt tantum iter ad vitia, ſed præceps.

Iſa. c.24. Ad virtutem via ducit ardua, ſed viatores hîc pauci, & fere ignoti. Præſago luctu commonens Iſaias: Hæc erunt, inquit, in medio terræ, in medio populorum, quomodo ſi paucæ olivæ quæ remanſerunt, excutiantur ex olea, & racemi, cum fuerit finita vindemia. Hoc vaticinio, bonorum raritas, racemulis & olivis pauculis, quæ poſt copioſam olivitatem & vindemiam pauperibus in prædam relinquuntur; improborum vero copia abundanti uvarum & olivarum ſegeti conferri poteſt. Non eſt enim

Oſ.c.4. veritas, inquit Oſeas, & non eſt miſericordia, & non eſt ſcientia Dei in terra. Maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt, & ſanguis ſanguinem tetigit. Nimis quam aperte proborum paucitatem Prophetæ deploraverunt.

Poſt Prophetarum lacrymas, eandem hanc beatorum paucitatem in lege nova deplorant Apoſtoli, Ioanne affirmante: *mundus totus in maligno poſitus eſt.* Petrus quærit: *Si juſtus vix ſalvabitur, peccator & impius ubi pare-*

Epiſt. 1.c.5. Epiſt. 1. c.4.

parebunt; Paulus luget: *Omnes quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Christi.* Ad Phil. 2.
Hoc ipsum sæpius repetit. Christus ipse: *Regnum cœlorum*, inquit, *vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Nec interim minari desinit. *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram: Væ vobis qui saturi estis, quia esurietis: Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* Matth. 11. Luc. 6. Luc. 8.
Nec auribus tantum quæ audiant, sed & oculis quæ videant, opponit, B. Luca narrante, Pars boni seminis in saxa jacitur exiccanda, pars alia in dumos & vepres spargitur suffocanda; pars etiam in viam abjicitur conculcanda, quarta pars duntaxat terram bonam sortitur. Luc. 7.
Sic è decem leprosis jam curatis, unicus regressus agit gratias. Invitati ad lautissimam cœnam, cœperunt simul omnes excusare. Mota piscina è tot morbidis unicus sanatur. Vnicus Nicodemus inter Hebræos senatores, liberius paullo pro Christo loquitur. Luc. 14. Ioan. 5. Ioan. 7. Lib. 5. c. 77. in Luc.
E tot divitibus & avaris Hierichuntinis civibus, è tot scilicet onustis camelis, unicus Zachæus deposita gibbi sarcina (sic Beda loquitur) hoc est opum onere relicto & per angustam portam ingressus, rem injuste partam restituit. E telonio unicus Matthæus, unica Magdalena è prostibulo ad vitæ innocentiam narrantur transiisse. Luc. 19. Act. 16.
Paulus ante Philippos urbem Macedoniæ, conciona- Act. 17.

tur; auditores multi, factores fere
Actor. nulli; uni Lydiæ Chriſtiana lex pla-
16. cet. Idem Paulus Athenis in curia
de Chriſto diſſerit: auditores non
Actor. tantum multi, ſed & docti, multi
17. etiam irriſores, qui tamen Paulo cre-
deret, non fuit niſi Dionyſius & Da-
maris. In celeberrimo ſeptuaginta
Luc. duorum concilio, vix unus aut alter
23. reperti, qui Chriſti ſanguinem non
ſitirent. Sic ante crucem Domini,
ſpectatores multi, amatores crucis
aut imitatores pauci. Sic & hodie
conciones multæ, mutationes mo-
rum raræ: tanguntur vitia, non extin-
guuntur; notari ſe vix ferunt, nedum
Hom. eradicari: MULTI *vocati*, PAU-
19. in CI electi, eheu PAUCI. Ad fi-
Euan. dem, inquit Gregorius, multi veni-
unt, ſed ad cœleſte regnum pauci
perducuntur. Nimirum in area plus
palearum eſt quam tritici, plura ſunt
arborum folia quam fructus; multi
in vite pampini, paucæ uvæ, multæ
in roſetis ſpinæ, paucæ roſæ: multi
ubique ſilices, paucæ gemmæ; ſic &
numerus eorum quos divina provi-
dentia ad beatitatem provehet, ad
improborum multitudinem colla-
tus, eſt exiguus. Quam vere vatici-
cap. natus eſt Hieremias: *Deſolatione deſo-*
12. *lata eſt omnis terra, quia nullus eſt qui*
recogitet corde. Qui *corde* ſcilicet *corde*
recogitet: nimis volatiles ſunt co-
gitationes noſtræ, nec bono hone-
ſtoque

ſtoque affigi ſe diu patiuntur: qua lubet expatiantur. Hinc exiguus gehennæ metus aut nullus, hinc frigidum cœli deſiderium aut inconſtans. In Chriſtianos etiam hæc cadit accuſatio: *Pro nihilo habuerunt terram deſiderabilem,* Pſal. 105. Quid cœlo deſiderabilius? ſed quia cogitationes noſtræ, raro illuc commeant, hoc etiam beatorum regnum, ut rem ignotam faſtidimus, aut certè frigidiſſimè appetimus. Et hinc ſpes & vires creſcunt tartareo giganti Behemoth, uti de eo Job: *Ecce abſorbebit fluvium, & non mirabitur, & habet fiduciam quod Iordanis influat in os ejus.* Job. c. 40. Ideo idem iſte patientiſſimus virorum: *Verebar*, inquit, *omnia opera mea, ſciens quod non parceres delinquenti:* cap. 9. Omnia dicta factaque mea, imo & cogitata ſuſpecta mihi fiunt, dum inexorabilem Dei juſtitiam cogito. Et hoc eſt quod notus ille Hilarion (de quo Hieronymus) in morte trepidat, In vita illius c. 38. & jam jam tribunali judicis Chriſti ſiſtendus, pavet. Medicus adhuc calor tepebat in ejus corpore, nec præter ſenſum quidquam vivi hominis ſupererat, & tamen apertis oculis loquebatur: Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? ſeptuaginta prope annis ſerviiſti Chriſto & mortem times? non tam mortem timuit animus, quam imminens ſibi judicium expavit. Ite nunc mei Chriſtiani, & dum ſanctiſſimi viri de ſalute

ſua trepidant, vos ſecure delitiamini, auri argentique acervos ſtruite; alternis invidiæ morſibus voſmet lacerate, & conſumite; honorum venationes & gloriarum aucupia inſtituite; indulgete genio hilariter: Cœlum cœli domino, terram autem dedit filiis hominum: hîc eſte cives: ſit ſua libertas oculis, ſit & cogitationibus, ſit omnibus affectibus: excurrant ii quo volunt: quidquid lubet, licere vobis credite, nullam corpori voluptatem negate, curate ut vobis *hîc* bene ſit & ſuave: Ambulate in viis cordis veſtri, & in intuitu oculorum veſtrorum, *& ſcito te quod*
Eccl. 11. *pro omnibus his adducet vos Deus in judicium. Et quamvis annis multis vixerit homo, & in his omnibus lætatus fuerit,*
Eccl. ibid. *meminiſſe debet tenebroſi temporis, & dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita.* Ergo po-
2 Petr. 1. tius *ſatagite, ut per bona opera, certam veſtram vocationem & electionem faciatis.* Divinæ Prædeſtinationis ſigna quæ ſint, audiſtis. 1. Non amici tantum, ſed & inimici ſunt amandi. 2. Sublevandi pauperes, non argentea tantum manu, ſed & pleno miſericordiæ affectu. 3. Adverſa omnia ſic toleranda ſunt, ut Dei voluntas, in his etiam laudetur, & patientia continuetur. 4. Fortunæ bona præ cœlo nihili facienda. 5. & 6. Admonitiones autem ſive interiores Dei, ſive homi-

hominum exteriores parum eſt ei exaudire, qui obedire detractat. 7. Porro prioris vitæ delicta ſic deteſtanda ſunt, ne novis identidem cumulentur. 8. Neque ullus placere ſe putet Deo, qui ſibi nondum diſplicet. 9. Nec Chriſtum à ſe amari credat, qui in ſe Chriſti præſentiam non amat. 10. Affectibus vitioſis, principio præſertim, fortiter obſiſtendum, nam hîc eſſe poteſt, quisquis volet, Imperator. 11. Sic denique voluntas in bono firmabitur, alioqui ſemper vacillatura. 12. Sic & mors eo minus erit formidini, quo ſæpius fuerit objecta meditationi: non invitus morietur, qui ſe moriturum quotidie & ſerio cogitaverit. Et hæc via eſt ad illam ſine morte vitam. Suam nunc quiſque conſcientiam interroget, num hæc prædeſtinationis ſigna in ſe obſervarit, unde ſperare poſſit, ſe via proborum quæ ad cœlum ducit, non errare. Via pec- Eccl.
cantium complanata lapidibus, & c.21.
in fine illorum inferi & tenebræ. Et tamen hac ſub initium facili, plana & amœna via, denſiſſimum agmen ita confertim ruit ad interitum, ut vel oculi teſtari cupiant, veriſſime à Chriſto dictum eſſe: *Lata porta & ſpacioſa via eſt, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt qui intrant per eam Multi, multi.* Complurium ſcriptis narratur; anachoretæ per extaſin viſas

animas, denſæ nivis inſtar aut pluviæ ad inferos delabi: adeo ut damnati manes (narrat id Luſitanus orator) non immerito quærere poſſint: nunquid mundus ut antea perſeverat? tot enim animæ in hunc locum tormentorum veniunt, ut vix credibile, tot homines in mundo eſſe poſſe.

Sanctus Vincentius Ferrarius Valentinus, è Sancti Dominici familia religioſiſſimus, & vere igneus eccleſiaſtes de paucitate prædeſtinatorum publice pro ſuggeſtu diſſeruit, dictaque confirmavit celebri exemplo. Tanti auctoris verba mutare religioni duximus; ea fideliter adnumerata, hæc ſunt: Antequam Chriſtus veniret in hunc mundum in humana carne, tranſierunt ultra quinque millia annorum, & totus mundus damnabatur, exceptis paucis de populo Iſraël, qui ibant ad limbum ſanctorum patrum. Item, tempore legis Moſis, cogitate quot infantes mortui ſunt abſque circumciſione. Sic modo tempore legis Chriſti, quot moriuntur abſque baptiſmo, & de his nullus ſalvatur. Item quot Agareni, quot pagani & infideles. Item, quot mali Chriſtiani, quia fides & baptiſmus cum bona vita ſalvat hominem, alias non. Quot Chriſtiani ſunt, qui licet habeant fidem, tamen ſunt ſuperbi, avari, luxurioſi, & ſic de aliis peccatis, &c. Nota

hîc

Philip. Diez tom.5. con.2. de B. Virg. ad Ni- S. Ant. 3.par. hiſt. tit. 24. c.9.par. 2.Hier. Plat. l.1. de bono ſtat. rel. c.15. S.Vincent. Dominica Sept. ſerm.6 poſt initium Sed plures hoc idem narrat. Quid hac in re ſentiendũ, vide Iacobũ Granadum theol. in 1. partem D.Thomæ tõ. 2.tract. 12. diſp. mih i pag. 719.

hìc de Archidiacono Lugdunensi, qui per quadraginta annos fuit in eremo magna pœnitentia, postquam resignavit sua beneficia. qui post mortem apparuit Episcopo Lugdunensi, qui quæsivit ab eo ut diceret sibi aliquid de alio mundo: qui respondit, quod in die qua ipse obiit, mortui fuerunt in mundo triginta millia, de quibus solum quinque fuerunt salvati, scilicet ipse, & beatus Bernardus, qui etiam illa die obierat, qui statim sine purgatorio ascenderat ad paradisum, & tres descenderant ad purgatorium; alii quidem descenderunt ad infernum. Propterea dicit Christus: intrate per angustam portam. Angusta porta paradisi. Voluntas Dei est. Ad istam oportet se restringere: qui paradisum vult intrare. Lata porta est, Voluntas propria. Via spatiosa inferni conversatio mundana, bene comedere, bene bibere, luxuriari, delectari, vindicare se de injuriis &c. Pauci sunt electi: Hæc cohortatio beati Vincentii, cui alium addimus Euangelicum oratorem.

Putat hic auctor è Christianis plures salvandos: à quo nõ dissentimus. De quinq; millibus annorum alii aliter sentiunt.

Bertoldum memorant è D. Francisci familia, disertum ævo suo per Germaniam concionatorem, cum pro suggestu certum quoddam vitium gravissimis verbis insectaretur, feminam ejus sibi consciam, tantis animi doloribus haustam, ut in media

dia circumstantis populi corona, velut exanimis repente corruerit, mox tamen ad populi preces redierit ad se, recensueritque quæ ad Dei tribunal vidisset, illud cumprimis: Adducta illuc sexaginta millia, vario mortis genere defunctorum, ex omni gente, Christianis Barbarisque, ac tres duntaxat animas ex ingenti hoc numero ad brevius supplicium relegatas, ceteras ignibus addictas æternis. O verè MULTI qui intrant per eam, per latam & spatiosam viam perditionis! Hoc sensu Christi, Ioannes Chrysostomus ausus est scribere & dicere: Multo sunt plures gehennam ingredientes, sed majus est Dei regnum, licet habeat paucos. Et: Quot esse putatis in civitate nostra qui salvi fiant? infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen: Non possunt in tot millibus centum inveniri qui salventur: quin & de his dubito. Quanta enim in juvenibus quæso malitia? quantus in senibus torpor? &c. Hæc Chrysostomus, vir prudentissimus & sanctissimus, Ecclesiæ doctor, lumen orbis; idque dixit de Antiochia urbe longe populosissima, idque eo tempore quo primævæ Ecclesiæ spiritus nondum intepuerat. Qui jam miretur, Paulum adeo sollicitum monere: *Cum metu & tremore vestram salutem operamini*; quando Christus ipse tam aperte præ-

Tom. 3. Pag. 522. hom. 24. & tom. 5. Pag. 248. hom. 40. in Act. Apost. it. de pœn.

Ad Phil. 2.

Luc. c. 13.

præmonuit: *Contendite intrare per angustam portam.* Contendite, clamat Veritas, contendite, enitimini, adlaborate, conamini omnibus viribus, ut hanc portam dignis pœnitentiæ fructibus penetretis. Vacillantibus & ludibundis passibus huc non venitur: vigilantissimo conatu opus est, & qui velit difficultates quascunque perfringere. Nisi enim mentis intentio ferveat, ait ex Gregorio Beda, & vim sibi insigniter homo faciat, facile gradum revocat, haud valens portæ angustias pertransire, præ ea quam patitur effrænium carnis concupiscentiarum effusione: ut prætercam tentationes persecutionesque, quas dæmon & mundus iis movent, qui portam hanc trajicere conantur. Et uti remiges adversus flumen scapham impellentes, omni quo possunt conatu remis incumbunt: sic qui contra tot hostium insultus animam ad cœlum impellunt, toto pectoris annisu virtuti incumbere, impetumque impetu majori vincere necesse est; si nolint, anima perinde ut scapha, vi fluminis in errorem irreparabilem abripietur. *Evigilate itaque justi, & nolite peccare.* Is autem vigilare censendus est, qui sic semper & ubique vivit, ut unamquamque lucem tanquam ultimam & non redituram consumat: qui in omni cogitatu & facto sic suam ob-

1 Cor. 9. Gal. 5. Mat. 3. Lib. 11. mor. c. 26. in nov. exemp.

1 Cor. 15.

observat conscientiam, quasi hodie moriturus. Faciamus ergo dum possumus, quod fecisse vellemus, cum non amplius poterimus. *Quæ seminaverit homo hæc & metet: quoniam qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam.*

Gal. 6.

FINIS.

APPROBATIO

R. P. Provincialis.

Zodiacum Christianum locupletatum, *quem P. Hieremias Drexelius Societatis nostræ presbyter, de duodecim Prædestinationis signis conscripsit, aliquot ejusdem Societatis Theologis censum probatumque; Ego* Christophorus Grenzing, *Societatis* Iesu *per superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, facta mihi potestate, ab admodum R. P. N. Generali*, Mutio Vitellesco, *in lucem dari permitto: fidemque mea manu facio, & more Societatis consigno. Monachii III. Idus Septembris. Anno M. DC. XXX.*

Christophorus Grenzing.

